

Årsrapport 2024

HL-SENTERET
Senter for studier av Holocaust
og livssynsminoriteter

Om Senter for studier av Holocaust og livsynsminoriteter

HL-senteret er et forsknings-, utdannings- og formidlingssenter som bygger sin aktivitet på to pilarer. Senterets hovedpilar er å drive forskning og kunnskapsformidling om Holocaust. Aktiviteten skal spesielt knyttes til det norske kapittelet i historien om Holocaust. Senteret skal også studere antisemittismens historie og antisemittisme i dag og i tiden fremover, i Norge og i et internasjonalt perspektiv. Med utgangspunkt i den kunnskap disse studiene gir, skal senteret drive forskning knyttet til folke-mord og beslektede brudd på menneskerettighetene. Senteret skal også studere menneskelige reaksjoner på slike overgrep hos ofrene og deres etterkommere. Senterets andre pilar er studier av minoriteter, spesielt religiøse minoriteter og livssyns-minoriteter. Aktiviteten skal fokusere på minoritetenes vilkår i Norge, historisk og i samtiden, samt deres rolle i et flerkulturelt samfunn. Senterets formidlingsoppgaver skal ivaretas gjennom et tilbud til skoleverket, universiteter og høyskoler og det norske samfunn generelt. Tjenesten, som også skal ha en forebyggende funksjon, skal dekke informasjon og undervisning om Holocaust og massive brudd på menneskerettighetene. Senteret skal formidle kunnskap gjennom opprettelse og drift av et permanent Holocaustmuseum med tilhørende arkiv, bibliotek og audiovisuelle tjenester. Senterets dokumentasjons- og bibliotekstjeneste skal også dekke senterets øvrige forskningsfelt.

(Fra HL-senterets vedtekter, § 2 Formål)

Forsidefoto: Utstillingen U/Synlig - hverdagsrasisme i Norge har fått flere nye elementer i løpet 2024 som gjør utstillingen bedre egnet for yngre barn. Blant annet kan besøkende flette sine egne «antisrasistiske hestekrefter» ved å velge garn i symbolske farger. Foto: Lars Opstad

Innhold

01. Introduksjon	4
Forord	5
2024 i tall	8
Høydepunkter i 2024	10
02. Aktiviteter i 2024	14
Forskning	15
Undervisning	20
Dembra	26
Utstilling	32
Dokumentasjon	34
Program og kommunikasjon	37
Administrasjon	42
03. Styrets beretning	45
Styrets sammensetning	46
Styrets beretning	48
Økonomi	50
04. Årsregnskap og balanse	52
Revisors beretning	66
05. Publikasjoner	67
06. Foredrag og presentasjoner	70
07. Arrangementer	74
08. HL-senterets ansatte	79

01.

Introduksjon

Et urolig år

HL-senterets mandatområder dekker noen av de viktigste temaene i vår tid: Holocaust, antisemittisme, rasisme, minoriteters livsvilkår i Norge, folkemord og beslektede brudd på menneskerettighetene.

I en tid hvor demokratiske institusjoner er under press over store deler av verden, og hvor internasjonale kriger og konflikter setter sitt preg også på det norske samfunnet, skal vi forske og formidle for å forstå, for å forebygge og for å skape holdninger.

I 2024 har krigen i Midtøsten preget hverdagen til mange. Nyhetssendingene har brakt ødeleggelsene og fortvilelsen til menneskene som er rammet tett på og berørt og opprørt oss. HL-senterets tidligere holdningsundersøkelser har vist at antisemittiske holdninger i den norske befolkningen påvirkes av konflikter i Midtøsten, noe den siste holdningsundersøkelsen fra 2024 også viste. Etter flere år med nedgang, målte vi en økning i antisemittiske holdninger blant nordmenn. Samtidig viste vår undersøkelse at muslimfiendtlige holdninger stadig er utbredt. Arbeidet mot alle former for rasisme er derfor viktigere enn på lenge. Også vår forskning om forebygging av folkemord og beslektede brudd på menneskerettene har fått økt relevans: Hva er faresignalene før krigshandlinger utvikler seg til folkemord, og hvorfor er det så utfordrende å bruke begrepet om pågående kriger?

Debattklimaet i Norge er blitt hardere. Vår oppgave er å opplyse og nyansere den offentlige debatten og motvirke rasisme, polarisering og utenforskap i samfunnet og i klasserommene.

Skolene etterlyser hjelp til å snakke om kontroversielle temaer og til å håndtere gruppebaserte skjellsord og annen ekskluderende språkbruk. Skolene ønsker også hjelp til å skape et trygt ytringsklima og ivareta alle elever. Vi har derfor i 2024 utviklet nye lærerkurs og nye undervisningstilbud – også for barneskolen, og gjennom Dembra har vi veiledet mange skoler.

I 2024 startet arbeidet fram mot en ny Holocaust-utstilling. Vår ambisjon er å lage Nordens viktigste og mest relevante utstilling. Planen er å åpne den nye utstillingen i 2028.

Jan Heiret tok over direktørstolen etter Guri Hjeltnes 1. januar 2024. Foto: Fredrik Solstad

Utstillingen *U/Synlig – hverdagsrasisme i Norge* er fortsatt etterspurt og populær – spesielt blant skoleklasser. Etter å ha jobbet med å tilpasse både utstillingen og det pedagogiske opplegget til yngre målgrupper, kunne vi i 2024 for første gang tilby et eget opplegg for mellomtrinns elever. Også undervisningsopplegget om Holocaust i Norge er nå tilpasset mellomtrinnet.

Høsten 2024 startet vi arbeidet med ny strategi for senteret de neste fire årene. Den nye strategien

vil gi tydelig retning og være utgangspunkt for prioriteringer i årene som kommer. HL-senterets arbeid er dessverre viktigere enn på lenge.

Jan Heiret,
Direktør ved HL-senteret

Rekordstor interesse for Bodil Stenseths foredrag om Villa Grande på "Åpent hus" 22. september 2024.
Foto: Ingeborg Vea

Solveig Sletthjell framførte sanger og tekster av Leonard Cohen på Artilleriløftet på markeringen av Den internasjonale Holocaustdagen 27. januar. Foto: Fartein Rudjord.

2024 i tall

HL-senterets kompetanse er stadig etterspurt. Lærere etterspør hjelp til å håndtere hatprat og kontroversielle temaer i klasserommet, skoler ønsker å delta på HL-senterets undervisningsopplegg, og media vil ha kommentarer fra HL-senterets forskere.

24 elever på 5. trinn fra Tiurleiken skole på Romsås besøkte HL-senteret i regi av Den kulturelle skolesekken. Foto: Lars Opstad

41 395

besøkende til HL-senteret

13 007benyttet seg av HL-senterets
undervisningstilbud**1 800**barneskoleelever fikk
undervisning på
HL-senteret**32**foredrag, boklanseringer,
konserter og forestillinger**62 614**avspillinger av arrange-
menter på YouTube og
Facebook**50**studenter ved UiO
som fulgte undervisning
fra HL-senteret

Besøkende til Villa Grande i anledning "Åpent hus", studerer et utvalg historiske bilder. Foto: Ingeborg Veia

Høydepunkter i 2024

Januar

- *Nasjonal markering av Den internasjonale Holocaustdagen «Flukt»* – nytt undervisningsopplegg relatert til Holocaustdagen knyttet til historien til tidsvitnet Ivar Bermann

- *Samiske temaer i lærerutdanningen* – omfattende rapport som kartla undervisning i samiske temaer i norsk lærerutdanning, i samarbeid med Institutt for samiske studier ved UiT og Falstadsenteret

- *Ny Holocaust-utstilling*: Oppstart av arbeid med å definere formål, prinsipper for konseptet og tematisk innhold

Februar

- *Overrekkelse av Benjaminprisen for 2023* til Stigeråsenskoole i Skien

- *Holdningsundersøkelse*: Har holdninger til jøder og muslimer endret seg i lys av krigen i Midtøsten? HL-senteret tok initiativ til en selvfinansiert holdningsundersøkelse.

Mars

- *Rasisme og antisemittisme før og nå* – nytt undervisningsopplegg som kombinerer de to temafeltene og HL-senterets utstillinger

April

- *30 år siden folkemordet i Rwanda*: Markering i form av et søndagsforedrag med Benedicte Giæver, NORCAP

- *Lærerkurs*: Klasseromssamtalen etter 7. oktober

- *Agora-lansering*: Lanseringskonferanse av spesialutgave av tidsskriftet *Agora* om Holocaust

- *Innspillseminar*: Det første av flere innspillseminarer til nytt tilbud som skal styrke lærernes kompetanse i håndteringen av, og undervisningen om kontroversielle temaer, med særlig fokus på Israel/Palestina-konflikten

-
- *Ny digital bildebank:*

HL-senterets bildemateriale er samlet og gjort tilgjengelig via bildebanken *Imageshop*.

Mai

-
- *I skyggen av krigen: Antisemittisme etter 7. oktober.* Presentasjon av HL-senterets holdningsundersøkelse

-
- *Å undervise om Holocaust:* Boklansering

-
- *Veiviser i MINO:* Utvikling av figuren Mino som skal møte besøkende i utstillingen om hverdagsrasisme og på den digitale plattformen Kulturpunkt

-
- *Nytt bibliotek ferdigstilt*

-
- *Digitalisering av HL-senterets viktigste holocaust-relaterte privatarkiver fullført*

Juni

-
- *30 Years after the Genocide in Rwanda: Gender, Accountability and Atrocity Prevention:* Internasjonal konferanse og workshop i samarbeid med PRIO. Deltakelse av blant andre FNs spesialrepresentant for seksuell vold i konflikt, Pramila Patten

-
- *Structural Racism: Philosophical, Pedagogical and Sociological Perspectives:* PhD-kurs, Department of Philosophy, Classics, History of Art and Ideas, arrangert av UiO, USN, NTNU og HL-senteret.

August

-
- *Arendalsuka 2024:* Flere arrangementer, blant annet om ekstremismekommisjonens rapport og fascisme i USA.

September

-
- *Antifascismen dengang og nå – hva har vi lært?* Arrangementsrekke på Mela-huset og byvandring om fascisme og antifascisme. Samarbeid mellom HL-senteret, LO og Jødisk museum

-
- *Åpent hus:* Husomvisninger, foredrag om Villa Grandes historie bl.a. og levende musikk i kafeen

Oktober

- *Tre jøder forteller:* Visning av film og panelsamtale om å være jødisk i Norge etter 7. oktober 2023.

- *Lærerkurs:* Undervisning om rasisme og antirasisme på barneskolen

November

- *HL-senterets valg spesial–* søndagsforedrag med Ketil Raknes om USAs rasistiske historie

- *Hatytringer rettet mot minoriteter i Sør-Afrika:* Seminar på en internasjonal konferanse i Cape Town. HL-senteret i samarbeid med The Kaplan Centre for Jewish Studies ved University of Cape Town og Johannesburg Holocaust & Genocide Centre.

- *Holocaust og minnekultur:* Internasjonal konferanse i regi av HL-senteret og Institut för Holocaustforskning i Sverige

Desember

- *Arkivet etter familien Glott:* Ferdig ordnet, registrert, scannet og publisert på Digitalarkivet

Hva var likhetene og forskjellene mellom antifascistisk motstand i Norge og Sverige på 1990-tallet, og hvordan ser situasjonen ut i dag? Det var ett av temaene i foredrags- og samtalerekken «Antifascismen dengang og nå - hva har vi lært», som HL-senteret arrangerte høsten 2024 sammen med LO og Jødisk Museum i Oslo. Foto: Ingeborg Vea

02.

Aktiviteter i 2024

Forskning

HL-senterets forskning har som mål å øke kunnskapen om Holocaust, antisemittisme og rasisme, folkemord, beslektede menneskerettighetsbrudd og minoriteters vilkår. Forskningen gjenspeiler HL-senterets særlige mandat som kombinerer historie og samtid, forskning og forebygging. Senterets forskning skal utvikle forskningsfeltene og bidra til offentlig debatt og senterets undervisningsvirksomhet.

I 2024 har HL-senterets forskere blant annet gitt viktige bidrag til kunnskapen om antisemittisme i Norge, arrangert foredrag om antifascistisk motstand, arbeidet med kjønnsperspektiv på forebygging av folkemord og styrket det internasjonale nettverksarbeid om hatytringer på nett. Et Phd-prosjekt om antirasistisk arbeid i skolen er i ferd med å slutføres.

Antisemittisme

I kjølvannet av krigen i Midtøsten er det målt en

kraftig økning av antisemittisme på internasjonalt nivå. Tidligere forskning gjennomført av HL-senteret har vist at det er en sammenheng mellom holdninger til Israel og antisemittisme i Norge. HL-senteret iverksatte derfor en egen holdningsundersøkelse som ble gjennomført vinteren 2024, som fulgte opp undersøkelsen fra 2022, for å dokumentere utviklingen etter 7. oktober 2023. Resultatene viste for første gang siden kartleggingene startet i 2011 en økning i negative holdninger til jøder. Muslimfiendtlighet er fremdeles

utbredt. Minoriteter er særlig utsatt i kriger og konflikter, og undersøkelsen i 2024 var viktig for å forstå betydningen av internasjonale forhold for jøders situasjon i Norge. Ved å dokumentere en økning i antisemittiske holdninger har undersøkelsen vært et viktig bidrag til norsk samfunnsdebatt, og har blitt jevnlig referert i mediene.

Jøder i mange land har også rapportert om flere negative erfaringer og en følelse av utsatthet. Dette gjelder også for Norge. Derfor har HL-senteret startet en omfattende intervjubasert studie sentrert rundt spørsmålene: Hva slags erfaringer har jøder i Norge hatt i etterkant av 7. oktober 2023? Hvordan forstås antisemittisme?

HL-senterets forskere har gjennom 2024 presentert

funnene fra holdningsundersøkelsen og kunnskap fra det bredere antisemittismefeltet på en rekke seminarer, konferanser og gjennom mediene. Senterets forskning har også gjennom flere år tematisert norske muslimers og jøders erfaringer med diskriminering, samt holdninger minoritetene imellom. En doktorgradsavhandling om muslims-jødiske relasjoner ble utgitt som bok sommeren 2024. Et nytt prosjekt som startet våren 2024 tar for seg kristne, muslimske og jødiske trossamfunns deltakelse i mediedebatten om antisemittisme etter 7. oktober. Prosjektet, som gjennomføres i samarbeid med KIFO (Institutt for kirke-, religions og livssynsforskning), består av flere delstudier, blant annet et kvalitativt intervjuprosjekt og tre mastergradsprosjekter. Gjennom et samarbeid

7. mai presenterte HL-senteret en ny holdningsundersøkelse om nordmenns holdninger til jøder og muslimer etter 7. oktober. Etter presentasjonen fulgte en panelsamtale med Cora Alexa Døving (HL-senteret), Olav Elgvin (Universitetet i Bergen), Zhira Beck (Det Mosaiske Trossamfund), Sebastian Klein Falstadsenteret) og Marianne Hermann Brekken (KFUK-KFUM). Sistnevnte synes ikke på bildet. Foto: Ingeborg Veia

med STL (Samarbeidsrådet for Tros- og Livssynsamfunn) er det en målsetting for prosjektet å bidra til dialog mellom trossamfunnene i en tid med økt polarisering.

I 2024 ble doktorgradsprosjektet *Old Hate in New Media: Understandings of Antisemitism and Boundary-Making in the Norwegian Digital Public Sphere* ferdigstilt. Prosjektet undersøkte hvordan antisemittiske hatytringer uttrykkes, forstås, erfares og håndteres i den norske digitale offentligheten, og var en del av HL-senterets forskningsprosjekt *Skiftende grenser. Definisjoner, uttrykk og konsekvenser av antisemittisme i samtidens Norge*.

HL senteret har vært representert i utvalget som så på den norske kirkes forhold til jøder og jødedom, som var en kritisk gjennomgang med vekt på historiske, teologiske og menneskerettslige perspektiver. Utvalget utga våren 2024 en rapport som var den mest omfattende gjennomgangen som har blitt foretatt av Den norske kirkes forhold til jøder og jødedom. Utvalgets funn ble presentert og diskutert på et arrangement på HL-senteret i oktober.

Rasisme, muslimfiendtlighet og minoriteters vilkår

HL-senterets forskning omfatter livssynsminoriteter og minoritetsgrupper der andre former for identitetsgrunnlag ligger til grunn for diskriminering. Over flere år har erfaringer med rasisme vært et sentralt tema innen minoritetsforskningen.

Et PhD-prosjekt har siden 2020 analysert rasisme og antirasisme i en utdanningskontekst. I løpet av 2024 har to av artiklene blitt ferdigstilt, om hhv rektors rolle i antirasistisk arbeid og antirasisme og læreplanverk. Forskningsresultatene er også presentert på to internasjonale konferanser og på et lærerkurs om rasisme for barneskolelærere på HL-senteret og på et seminar hos Likestillings- og diskrimineringsombudet. HL-senteret arrangerte dessuten et PhD-kurs i samarbeid med UIO, med deltagere fra nordiske land.

Fra det radikale til det normale: Konstruksjonen av normalitet gjennom estetikk i den ekstreme høyrekulturen er et treårig prosjekt som undersøker estetikken til den ekstreme høyresiden og hvordan kulturelle produksjoner (spesielt musikk, mote og online-bilder) bidrar til å normalisere deres synspunkter. Prosjektet, som er finansiert av Norges Forskningsråd, skal blant

annet munne ut i en utstilling på HL-senteret. I 2024 ble to forskningsassistenter ansatt på prosjektet. I forbindelse med prosjektet ble det gjennomført en workshop, og prosjektmedarbeiderne deltok på flere konferanser.

Det har blitt gjennomført en rekke formidlingsaktiviteter, blant annet kurs, foredrag og panel-samtaler om rasisme og antirasisme. Ulike grupper har fått foredrag om hverdagsrasisme i forbindelse med besøk i utstillingen *U/Synlig*.

Holocaust, nazisme og antifascisme

I 2024 startet arbeidet fram mot en ny Holocaust-utstilling på HL-senteret for fullt. Senterets ambisjon er å lage Nordens viktigste og mest relevante Holocaust-utstilling. Utstillingen skal gi kunnskap om årsakene til folkemordet, være utforskende og spørrende, og gi innsikt i det norske kapitlet av Holocaust. Her bidrar HL-senterets forskere med sin fagkompetanse.

I 2024 kom boka *Å undervise om Holocaust. Utfordringer og irrganger*. I boka setter forfatterne søkelyset på de didaktiske problemstillingene og dilemmaene som temaet Holocaust bringer med seg til klasserommet. I bokas åtte kapitler utforskes ulike sider ved det å undervise om Holocaust. Boka berører også undervisning om folkemordet mot norske rom, og forholdet mellom undervisning om Holocaust og andre folkemord.

Forskerne Øivind Kopperud og Claudia Lenz var med i utvalget som jobbet med å utrede Den norske kirkes relasjon til jødedom og jøder, på oppdrag fra Mellomkirkelig råd og Bispemøtet.

HL-senteret har to pågående bokprosjekter om Holocaust og andre verdenskrig i Norge:

Ett prosjekt skal munne ut i en bok skrevet for et allment publikum om Frelsesarmeen under krig og okkupasjon. Arbeidet er basert på arkivundersøkelser i Frelsesarmeens arkiver i Norge, Sverige og Storbritannia og finansieres av Frelsesarmeen. Et bokprosjekt om «Rød-saken» tar for seg statspolitiinspektør Knut Røds rolle under forfølgelsen og deportasjonene av jøder i Norge under andre verdenskrig, rettssakene mot ham og debattene om saken fra krigsårene helt fram til i

dag. Rød ble som kjent frikjent under landssvikoppgjøret – en frikjennelse som har blitt heftig diskutert og kritisert. Boka ferdigstilles i 2025.

Vår internasjonale forskning om nazistenes forbrytelser har i flere år fokusert på folkemordet på romene. I 2024 ble en antologi om temaet ferdigstilt, den utgis i 2025. Det har også blitt publisert en artikkel om de skandinaviske landene og folkemordskonvensjonen, og en artikkel om den russiske minnepolitikken under Putin.

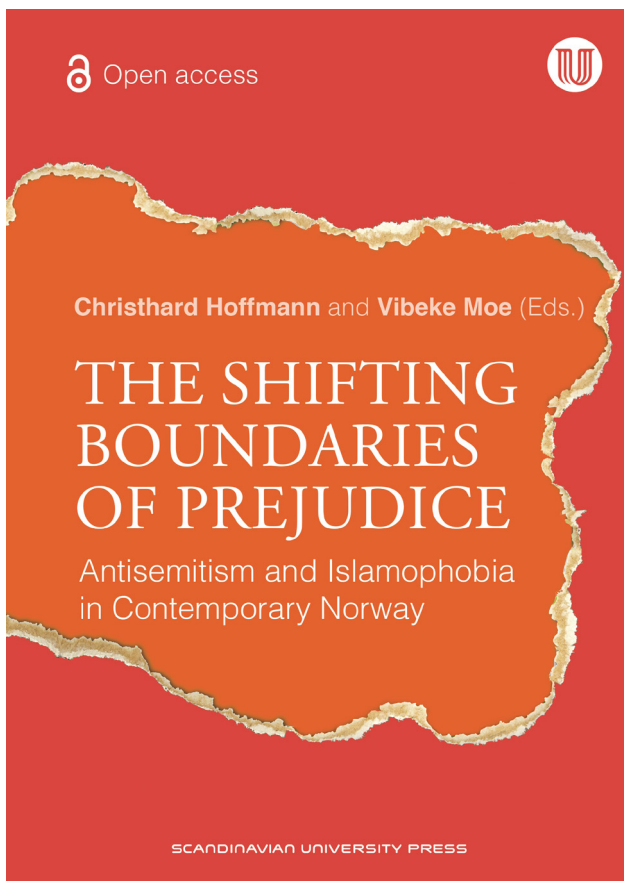
Av formidlingsaktiviteter på de historiske feltene kan særlig nevnes en arrangementsrekke i samarbeid med LO og Jødisk museum, på Mela-huset, om antifascisme før og nå. Temaer som ble tatt opp var antifascisme på 90-tallet og i dag, jødisk antifascisme, antifascisme på 30-tallet og minoriteters rolle i antifascistisk kamp. Det ble også produsert to timelange podcaster om emnet i serien *Nervøse Tider*.

Norske Historiedager gikk av stabelen 27.-29. juni i Bodø. HL-senteret arrangerte sesjonen «Rettsoppgjøret i Norge etter andre verdenskrig».

HL-senteret arrangerte et lanseringsseminar for en spesialutgave av Agora om Holocaust i april. I november var senteret vertskap for en konferanse om Holocaust-utstillinger og minnekultur i samarbeid med Institut för Holocaustforskning i Sverige. Her møtte nordiske forskere kuratorer og pedagoger fra Nederland og USA. HL-senteret var dessuten representert ved flere andre internasjonale konferanser, blant annet med et innlegg om folkemordet mot romene på konferansen «Quantifying the Holocaust: Classifying, Counting, Modeling», på Memorial de la Shoah i Paris.

Universitetsundervisning

HL-senteret har i mange år undervist og veiledet ved Universitetet i Oslo som del av en avtale mellom Det humanistiske fakultet og HL-senteret. Undervisningen er knyttet til Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH). I vårsemesteret underviste HL-senterets forskere på to kurs i særemnet HIS1400 *Jødernes historie i Norge*, med om lag 45 studenter. I høstsemesteret underviste HL-senterets forskere i kurset HIS2426 *Norge under hakekorset 1940-1945 – et internasjonalt perspektiv*, med om lag 40 studenter. HL-senterets forskere har dessuten veiledet master- og bachelorstudenter.

Antologien The Shifting Boundaries of Prejudice: Antisemitism and Islamophobia in Contemporary Norway kom ut i mars 2020. Boken, som er redigert av Vibeke Moe og Christhard Hoffmann, formidler for aller første gang et samlet bilde av antisemittisme og muslimfiendtlighet i dagens Norge.

Internasjonale temaer: Folkemord, massive menneskerettighetsbrudd, hatytringer og gruppefiendtlighet

HL-senterets internasjonale samtidsforskning dekker temaer som forebygging av folkemord og andre massive menneskerettighetsbrudd mot minoriteter samt hatytringer og gruppefiendtlighet i sosiale medier.

Prosjektet *Inclusive Citizenship and Human Rights* har i 2024 har utviklet nettbaserte kurs og læringsressurser om henholdsvis folkemord og gruppefiendtlighet, livssynsmangfold og dialog, statsborgerskap og nasjonal identitet og hatytringer. Ressursene blir publisert i 2025.

Forskningen på forebygging av folkemord og massive menneskerettighetsbrudd har i 2024 særlig fokusert på kjønnsdimensjonen. I anledning 30-årsmerkingen av folkemordet i Rwanda arrangerte HL-senteret, sammen med Prio og Senter for kjønnsforskning ved UiO, et seminar med ledende internasjonale eksperter: *30 Years after the Genocide in Rwanda: Gender, Accountability and Atrocity Prevention*. Her deltok blant annet FNs spesialrepresentant for seksuell vold i konflikt, Pramila Patten. I etterkant har det blitt publisert to rapporter om tematikken, hvor den ene er distribuert av UN

Action Against Sexual Violence in Conflict. Et flerårig forskningsprosjekt om motstand mot folkemord og massive menneskerettighetsbrudd har blitt videreført og bokmanus er sendt til forlag. I 2024 har dessuten et prosjekt om forebygging av folkemord gjennom FN blitt publisert i *Nordic Journal of Human Rights*.

I 2023 startet HL-senteret prosjektet *Dynamics of hate: local manifestations of a global phenomenon*, der hatuttrykk på sosiale medier og motstand mot hatkriminalitet er den sentrale tematikken. Dette er et nettverksdrevet prosjekt der HL-senteret i samarbeid med forskere i Sør-Afrika og i Ukraina identifiserer mønstre i data samlet inn fra et utvalg av sosiale plattformer samt data basert på intervjuer med organisasjoner som arbeider med dette. I 2024 har interreligiøse relasjoner og minoriteters situasjon i Sør-Afrika vært tematisert. Intervjudelen av prosjektet har blitt ferdigstilt. Funnene ble presentert på en konferanse i Cape Town: *Hatytringer rettet mot minoriteter i Sør-Afrika*, som HL-senteret arrangerte sammen med The Kaplan Centre for Jewish Studies ved University of Cape Town og Johannesburg Holocaust & Genocide Centre.

FNs spesialutsending for seksuell vold i konflikt, Pramila Patten, var hovedtaler på konferansen 30 Years after the Genocide in Rwanda: Gender, Accountability and Atrocity Prevention. Foto: Ingeborg Veia

Undervisning - nye temaer, nye målgrupper

HL-senteret opplever stor etterspørsel fra skoler og andre utdanningsinstitusjoner etter undervisnings- og pedagogiske kompetansehevingstilbud innenfor senterets fagfelt.

Det pedagogiske tilbudet er i stadig utvikling og nye tilbud knyttet til HL-senterets utstillinger skaper stort engasjement hos etablerte og nye målgrupper: I 2024 tok senteret imot over 1800 barneskoleelever fra skoler i Oslo og omegn besøkte.

Til sammen 13 007 elever, studenter, lærere og andre deltok i undervisning av undervisningsavdelingen i 2024. Deltakerne kommer fra hele landet.

Satsing på yngre målgrupper

Utvikling av formidlings- og undervisningstilbudet til yngre målgrupper har vært en klar prioritering for HL-senteret i 2024. Utviklingsarbeidet har blant annet

resultert i nye utstillingselementer i *U/Synlig: Hverdagsrasisme i Norge*. Sammen med annet fagpersonell på HL-senteret, har undervisningsavdelingen også tilpasset det pedagogiske konseptet til skoleklasser på småtrinnet. Tilbudet har blitt justert gjennom året etter løpende evalueringer og erfarings- og kompetanseutveksling med andre faginstitusjoner og lærere. Parallelt med dette arbeidet har avdelingen også videreutviklet et undervisningsopplegg om Holocaust i Norge og tilpasset dette til elever på mellomtrinnet. Promotering av det nye tilbudet og rekruttering av skoleklasser har vært en del av satsingen. Satsingen på yngre målgrupper støttes av Sparebankstiftelsen og Eckbos Legat.

Rekordmange barneskoleelever besøkte HL-senteret i 2024. Foto: Lars Opstad

Et nytt, populært element i utstillingen U/Synlig - hverdagsrasisme i Norge er invitasjonen til å flette sine egne «antirasistiske hestekreften». Hver farge symboliserer en antirasistisk hestekraft. Foto: Lars Opstad

Videreutvikling av undervisningstilbudet

HL-senteret arbeider kontinuerlig med evaluering og videreutvikling av eksisterende pedagogisk tilbud, og har også utviklet noen nye tilbud i 2024:

- Holocaust: Alle undervisningstilbud om Holocaust har i 2024 blitt revidert til også å inkludere en kort introduksjon til folkemordet på romene. Undervisningsopplegget *Propaganda før og nå* ble også revidert med flere dagsaktuelle eksempler på bl.a. antisemittiske fremstillinger. I tillegg lanserte HL-senteret et nytt opplegg om flukt i forbindelse med markeringen av Den internasjonale Holocaustdagen. Dette besto av filmer med tidsvitnet Ivar Bermann med tilknyttede undervisningsressurser.
- Rasisme i populærkulturen: Utvikling av et nytt undervisningstilbud til VG3-elever. Tilbudet skal gjennomføres åren 2025 som del av Den Kulturelle Skolesekken, og tar opp hvordan ubevisste

fordommer formes gjennom fremstillinger av bestemte grupper i ulike populær-kulturelle sjangere.

- Rasisme og hverdagsrasisme: Revidering av undervisningsopplegg for elever i ungdoms- og videregående skole, med formål om å differensiere mellom tilbudet til ungdomsskolen og videregående skole.
- Kombinasjonsopplegg: *Rasisme og antisemittisme før og nå*: Et undervisningstilbud som kombinerer de ulike temafeltene og senterets to utstillinger, ble ferdig utviklet og lansert. Dette er et fordypnings-emne over fire timer beregnet på VG3-elever.

Etter høy andel med digital undervisning gjennom pandemien, foretrekker de langt fleste nå fysiske besøk på HL-senteret. I 2024 hadde senteret 341 digitale deltakere. Det digitale undervisningstilbudet er blitt en del av det faste skoletilbudet, og avdelingen arbeider kontinuerlig med å utvide og tilpasse det til skolens hverdag.

Det pedagogiske opplegget knyttet til utstillingen U/Synlig - hverdagsrasisme i Norge ble videreutviklet til å passe også for småskolen i 2024. Foto: Lars Opstad.

Lærerkurs

I 2024 arrangerte HL-senteret to lærerkurs med totalt 81 deltakere (47 fysisk og 34 digitalt). Vårens lærerkurs, *Klasseromssamtalen etter 7. oktober*, rettet seg mot lærere fra mellomtrinn, ungdoms- og videregående skole. Høstens lærerkurs, *Undervisning om rasisme og antirasisme på barneskolen*, ble utviklet for mellomtrinnet og holdt på Interkulturelt museum i Oslo. Også i 2024 opplevde HL-senteret stor etterspørsel etter faglig formidling fra lærere, museumsansatte og andre yrkesgrupper innen formidling. HL-senteret har fasilitert og deltatt i flere møter mellom HL-senteret og andre museumsinstitusjoner, som 22. juli-senteret, Oslo museum og Stiftelsen 10. august.

Benjaminprisen

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet har HL-senteret sekretariatet og juryledelsen for Benjaminprisen, skoleprisen mot rasisme og diskriminering. Arbeidet omfatter organisering og kommunikasjonsarbeid, tilrettelegging for juryens arbeid og støtte for vinnereskolen i forbindelse

med prisutdelingen. Sekretariatets arbeid skal også bidra til at kunnskap om vinnereskolenes arbeid mot rasisme spres til skole-Norge og til videreutvikling av Benjaminprisens profil og nedslagsfelt.

Vinner av Benjaminprisen 2023 var Stigeråsen skole i Telemark, og prisen ble delt ut av kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun i Skien i februar 2024. I desember 2024 utnevnte juryen Gjøllep ungdomsskole i Holmestrand til vinner av Benjaminprisen 2024. Prisen deles ut i februar 2025.

Deltakelse i interne prosjekter

Undervisningsavdelingen har hatt en fast deltaker i prosjektgruppen for utvikling av grunnlagsdokument til ny Holocaust-utstilling. Formidlere har også bidratt med kunnskaps- og erfaringsdeling i utviklingen av grunnlagsdokumentet.

Prosjekt- og nettverkssamarbeid

HL-senterets undervisningsavdeling deltar i erfaringsutveksling med relevante faginstitutioner og -miljøer for å dele og øke sin kompetanse knyttet til senterets temafelt, pedagogikk og didaktikk. Videre deltar avdelingen i nasjonale og internasjonale samarbeidsprosjekter og nettverk:

- HL-senteret har ledet IHRAs (International Holocaust Remembrance Alliance) arbeidsgruppe for Holocaustundervisning siden 2023
- Nasjonalt museumsnettverk for demokrati og menneskerettigheter
- Nasjonalt nettverk for holdningsskapende formidling.
- Stiftelsen 10. august: Deltakelse i fagseminar og referansegruppe for det pedagogiske tilbud i minne- og læringscenteret på Al-Noor Islamic Center
- Museumsnettverk for kvinnehistorie
- Multi-perspective Holocaust Remembrance in Contemporary Europe (MuRem): Nettverk for europeiske undervisningsinstitusjoner og minnesteder. Deltakelse på samlinger, ansvar for innlegg på webinarer og publisering på nettverket
- Pågående samarbeid med Hågkomstresor/ Voksenåsen

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun får omvisning i Stigeråsen skoles bruktsjappe, der elevene kan få klær etter behov. På bildet: Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun med rektor Dorthe Margrete Naur t.v., Jakob Zenebe og Josefine Berntsen (leder og nestleder i elevrådet) t.h.

Foto: Ingeborg Veia

- Samarbeid med Auschwitz-Birkenau Foundation: Deltakelse på utprøving og tilbakemelding på deres digitale undervisningstilbud
- Samarbeid med Yad Vashem: Deltakelse på konferanse i Tallin med ansvar for workshop
- Samarbeid med Post Bellum: To dagers samarbeids- og planleggingsmøte, med påfølgende deltakelse på undervisnings- og lærerseminarer i Slovakia januar 2025

Småskoleelever får introduksjon til temaet hverdagsrasisme. Foto: Lars Opstad.

Dembra – trygge skoler i en urolig tid

Hvordan skaper skolen klasserom som er trygge for alle når samfunnsdebatten blir stadig mer polarisert?

2024 har Dembra, (Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme) møtt en økende etterspørsel fra skoler og lærerutdannere for arbeidet med inkluderende skolemiljø, forebygging av gruppefiendtlighet, kontroversielle temaer og konspirasjonsteorier. HL-senteret leder Dembra, som er et samarbeid mellom seks freds- og menneskerettighetssentre.

Dembra i skolen – økt behov i en polarisert tid

De senere årene har Dembra særlig styrket sin rolle som en relevant aktør når dramatiske hendelser i verden kommer inn i klasserommet. Ekstremismekommisjonen peker på skolens forebyggende rolle, og både regjeringens handlingsplaner mot antisemittisme, muslimfiendtlighet og samehets løfter frem skolens ansvar for å motarbeide fordommer.

For lærere betyr dette at de må stå trygt i diskusjoner om rasisme, ytringsfrihet, diskriminering og historiske traumer – temaer som kan skape uro og usikkerhet, men som også gir mulighet for læring og refleksjon. Gjennom veiledningen av skoler, utviklingen av materiell om konspirasjonsteorier og kurs og ressurser om kontroversielle temaer har Dembra bidratt i dette arbeidet.

Dembra ved HL-senteret har veiledet totalt 17 skoler i 2024, elleve av dem med oppstart denne høsten. Veiledningen har omfattet alt fra arbeidsseminarer til spørreundersøkelser, skolesamlinger og veiledningsmøter med personal og ledelse. Selv om skolene har ulike behov, går noen hovedtemaer igjen. For eksempel hvordan man kan skape et trygt ytringsklima i klasserommet der alle tør å delta, og samtidig ivareta alle elever.

17 skoler

fikk veiledning

Ny webinar-serie

Dembra fagsnakk

Anti-semittisme

Nye ressurser om antisemittisme

Samtale-fellesskap

Nye ressurser for sterkere samtalefellesskap

Flere skoler har satt søkelyset på språkbruk og hvordan de voksne skal håndtere gruppebaserte skjellsord og annen ekskluderende språkbruk. Én skole har startet en språkkampanje med tittelen *Gode ord skaper vennskap*. Andre skoler jobber med mangfold: Én skole har formulert en visjon om å bli *best i byen på å leve, lære og trives i mangfold*. Her har de jobbet med undervisningsopplegg om kontroversielle temaer og hvilke regler og verdier som bør ligge til grunn for en skolekultur med rom for uenighet. En annen skole har ønsket å adressere fordommer og ekskludering basert på sosioøkonomisk bakgrunn og livssyn.

Lærerutdanning: Styrket samarbeid og faglige løft

Dembra for lærerutdanningen (Dembra LU) tilbyr lærerutdanningsinstitusjoner undervisningsressurser, didaktisk fagstoff, faglige nettverk for erfaringsutveksling og muligheten til å delta i forsknings- og utviklingsprosjekter (FoU).

Høsten 2024 arrangerte Dembra webinarserien *Dembra fagsnakk*, hvor lærerutdannere delte erfaringer med arbeid med samiske temaer på ulike nivåer, fra egen undervisning til institusjonelt arbeid. Opptak fra webinarne er tilgjengelige på Dembras YouTube-kanal.

Gjennom året var samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjoner knyttet til tre satsninger på FoU (forskning og utvikling):

Konspirasjonsteorier og konspirasjonstenkning

Denne satsingen samlet ni institusjoner, inkludert seks lærerutdanningssteder, to videregående skoler og Raftostiftelsen, i arbeidet med å utvikle ressurser som hjelper elever til å forstå og analysere konspirasjonsteorier. I november ble satsingen avsluttet med et arbeidsseminar, hvor nye læringsressurser ble presentert. Flere ressurser vil bli publisert i første kvartal av 2025.

Fakta

- Dembra (Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme) tilbyr kurs, veiledning og nettbaserte ressurser for skole og lærerutdanning
- Gjennom seks freds- og menneskerettighetssentre i ulike deler av landet, har Dembra veiledet 179 skoler med omkring 5400 lærere i lokale satsninger mot fordommer, rasisme og utenforskap
- Gjennom Dembra for lærerutdanningen har 100 lærerutdannere fra 11 lærerutdanningsinstitusjoner deltatt i samarbeid for å styrke forebyggende arbeid i lærerutdanningen og utvikle ressurser til bruk overfor studenter, lærere og elever
- Dembra.no tilbyr gratis ressurser for hele skoleløpet og lærerutdanningen
- Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet støtter Dembra, som ledes av HL-senteret

«Innafor/utafon»: Hva er greit å si?

Dette prosjektet, som involverte fire skoler, utviklet undervisningsopplegg for å hjelpe elever med å reflektere over grenser for hva som er akseptabel språkbruk og fordomsfulle uttrykk. Basert på HL-senterets ungdomsundersøkelse, ble det utarbeidet lærerveiledninger og ressurser tilpasset ulike klasseromssituasjoner. Erfaringene viser at slike opplegg gir lærere konkrete verktøy for å skape bevissthet om inkludering og språkbruk.

Samiske temaer i lærerutdanning

I samarbeid med Institutt for samiske studier ved UiT Norges arktiske universitet og Falstadsenteret har Dembra styrket arbeidet med samiske temaer i norsk lærerutdanning. En omfattende kartleggingsrapport om undervisning i samiske temaer blir lansert i januar 2025, og arbeidsgrupper har hatt fokus på revitalisering av samisk språk. Dembra oppdaterer også refleksjonsverktøyet *Å lytte til – og å engasjere seg i fortellinger*, som vil inkludere perspektiver fra Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

Dembra.no - nettbaserte ressurser for skole og lærerutdanning

Dembra.no har i 2024 styrket sin rolle som en viktig ressurs for lærere og veiledere. Nettstedet hadde over 100 000 unike besøkende gjennom året, med spesielt høy aktivitet i skolens høstsemester. Her var det i snitt 2850 unike besøkende og 9450 sidevisninger per uke. Denne økningen viser at plattformen er et sentralt verktøy i arbeidet med å forebygge gruppefiendtlighet og styrke inkludering i skolen.

I 2024 ble ressursbanken utvidet med to temaer: kontroversielle temaer og konspirasjonsteorier. Blant de mest populære ressursene er øvelsen *skjellsordtreet*, *Dembras syv tips til samtalen om Israel-Palestina* og en identitetsøvelse. Tilbakemeldinger fra lærere fremhever at konkrete og praktiske øvelser gjør det enklere å skape engasjement og refleksjon blant elevene.

I 2024 lanserte Dembra en nyhetsbrevløsning som

gjør det lettere å holde lærere oppdatert på undervisningsressurser, pedagogiske verktøy og aktuelle arrangementer.

Kurs og ressurser om kontroversielle temaer

I 2024 fikk HL-senteret midler til å utvikle kurs og nettbaserte ressurser for å styrke læreres kompetanse i håndtering og undervisning om kontroversielle temaer, med særlig fokus på Israel/Palestina. I norske klasserom er det elever med tilhørighet til begge sider, og mange elever er berørt, noe som kan gjøre samtalen vanskelig. Barn og unge i Norge møter også sterke bilder av sivile lidelser fra den pågående krigen. En tverrfaglig gruppe med HL-senterets forskere og pedagoger, utviklet kurs og ressurser som gir skolen redskaper til å ivareta alle elever, fremme læring og bidra til kritisk tenkning, og styrke elevenes kompetanse til demokratisk deltakelse og engasjement.

Ressurser til forebygging av antisemittisme og muslimfiendtlighet

Som en oppfølging av arbeidet med kontroversielle temaer fikk Dembra i oppdrag å utvikle digitale ressurser for lærere om antisemittisme og muslimfiendtlighet, samt å gjennomføre lærerkurs om antisemittisme. Flere opplegg om antisemittisme ble publisert i 2024, inkludert *Hva er greit å si – om Israel-kritikk og antisemittisme og Antisemittisme i krisetider*. Det siste opplegget viser at antisemittisme har fylt en funksjon for majoritetssamfunnet med å finne skyldige for ulike kriser. Ressurser om muslimfiendtlighet utvikles våren 2025.

Kompetanseutvikling og samarbeid mellom sentrene

HL-senteret koordinerer det nasjonale arbeidet i Dembra, som involverer veiledere fra flere ledende institusjoner: Raftostiftelsen, Arkivet freds- og menneskerettighetssenter, Nansen Fredssenter, Falstadsenteret og Narviksenteret. Gjennom året har dette samarbeidet bestått av jevnlig digitale møter, en tre dagers nasjonal workshop, og felles utviklingsarbeid i arbeidsgrupper.

Gjennom Dembra har HL-senteret veiledet 17 skoler i 2024. Illustrasjon: Jenny Almenningen

Nasjonale satsingsområder i 2024

- *Styrking av samtalefellesskap:* Dembra har utviklet flere ressurser som hjelper skoler å bygge trygge rom for dialog om uenighet og kontroversielle temaer.
- *Foreldresamarbeid:* Tilbudet til foreldre er videreutviklet, med fokus på dialog og involvering i foreldremøter. Tilbakemeldingene fra skoler er svært positive.
- *Elevmedvirkning:* Flere ressurser som fremmer elevens stemme og deltakelse har blitt lansert.

Med flere nye veiledere ansatt i 2024, gjennomførte HL-senteret et kompetanseløp bestående av fire moduler. Dette ga deltakerne innføring i teorigrunnlaget og prinsippene bak Dembra, samtidig som det la til rette for refleksjon rundt veilederrollen. HL-senteret følger også opp de andre sentrene og gir støtte ved behov.

En nøkkelressurs i arbeidet mot gruppefiendtlighet

Gjennom Dembra har freds- og menneskerettighets-sentrene en posisjon som et nasjonalt kraftsenter for forebygging av gruppefiendtlighet i skole og lærerutdanning. Ved å utvikle nettressurser, kurs, fagdager og webinarer har prosjektet blitt en viktig støtte for utdanningssektoren. Etterspørselen etter kompetansetilbudet har økt, både fra skoler, lærerutdanningsinstitusjoner og andre samfunnsaktører, noe som understreker behovet for Dembra i arbeidet med å forebygge rasisme, antisemittisme, muslimfiendtlighet og andre former for gruppefiendtlighet.

Antall deltakere i DEMRA 2024	Totalt	Digitalt	Fysisk
Totalt antall:	2 770	302	2 468
Lærere	1 947	61	1 886
Skoleledelse	138	80	58
Elever	64	0	64
Lærerutdannere	201	101	100
Annet	420	60	360

Til sammen 1 947 lærere har fått veiledning via Dembra i 2024. Foto: Ingeborg Vea

Utstillinger

HL-senterets basisutstilling om Holocaust i Norge har stått mer eller mindre uten vesentlige oppdateringer siden 2006. Etter anbefaling fra et forprosjekt i 2023, vedtok HL-senterets direktør våren 2024 å starte arbeidene med ny utstilling, med styrets tilslutning.

Ny basisutstilling om Holocaust

HL-senteret er i gang med å utvikle en ny Holocaust-utstilling som skal erstatte basisutstillingen i Villa Grande. Den nye utstillingen skal utvikles med gode pedagogiske grep og tilrettelegges for undervisning av skoleungdommer. Forskningsbasert kunnskapsformidling og utforskende formidlingsgrep skal aktivisere besøkende og invitere til kildekritikk, kritisk tenkning og refleksjon. Slik ønsker vi å øke de besøkendes evne og vilje til å motvirke antidemokratiske, rasistiske og konspirasjonsteoretiske strømninger. Utstillingen fra 2006 er slitt og utdatert, den er heller ikke tilstrekkelig tilpasset undervisningsformål. En ny utstilling om Holocaust og folkemordet på rom-minoriteten vil derfor være helt essensiell for HL-senterets undervisningstilbud.

I 2024 ble en prosjektgruppe satt ned for å definere overordnede formål, prinsipper for utvikling av konsept og tematisk innhold, samt rammer for

organisering og gjennomføring av prosjektet. I dette arbeidet har prosjektgruppen involvert både senterets ansatte, styret og representanter for de nasjonale minoritetene jøder og romer, som var ofre for Holocaust og folkemord under andre verdenskrig. Prosjektgruppen har gjort seg kjent med relevante referanseprosjekter i inn- og utland (bl.a. Berlin og Amsterdam) og etablert faglige nettverk ved nasjonale og internasjonale museumsinstitusjoner. Prosjektgruppens arbeid, som skal være ferdig i februar 2025, skal ligge til grunn for anskaffelse av eksterne utstillingsleverandører og for arbeid med finansiering.

Veiviser i Mino

HL-senteret har utviklet figuren Mino, som skal støtte og motivere barn og unge i utforskning av utstillingen om hverdagsrasisme i Norge. Mino møter publikum både som et ikon i utstillingsarealene og på den digitale formidlingsplattformen Kulturpunkt. Planen er

**Ny
utstilling**

Oppstart ny
Holocaust-utstilling

**Hverdags-
rasisme**

Seks nye utstillings-
elementer i hverdags-
rasisme-utstillingen

Mino

Ny veiviser

at Mino skal ha sin "første dag på jobb" i løpet av 2025. Prosjektet er en del av et EØS-finansiert formidlingsprosjekt fra 2022, og et samarbeid mellom HL-senteret og Auschwitz- Birkenau Foundation i Polen. HL-senteret har innhentet råd fra tankesmien Minotenk i utviklingen av Mino.

Satsing på yngre målgrupper

Satsingen på yngre målgrupper som startet i 2022, har fortsatt også i 2024, basert på utstillingen *U/Synlig* – hverdagsrasisme i Norge.

Utviklingsarbeidet har blant annet resultert i seks nye elementer i utstillingen. Elementene består av audio-visuelt materiale, målgruppetilpassede fagtekster og taktile oppgaver som gjør utstillingen mer tilgjengelig for senterets yngre publikum og barnefamilier:

- Animasjonsfilm om hverdagsrasisme, tilpasset barn, basert på intervjuer med informanter filmet i 2021.
- Skap som tilrettelegger for at barn skal kunne lage sin egen antirasistiske mini-utstilling. Skapet har uttrekkbare skuffer, og en illustrasjon av

karakteren Mino, som forklarer besøkende hvilken oppgave de skal løse når de utforsker skapets innhold. Skapet inneholder også et «antirasistisk utstyrsskap». Der finner besøkende utstyr som plastelina, papir, tusj og tråd, som de kan bruke til å lage sine egne antirasistiske objekter.

- *Reis videre!* en oppgave knyttet til tidslinjen i utstillingens historiske del, som oppfordrer publikum til å velge ut hendelser (hendelsesbilletter), som eksemplifiserer rasisme eller antirasisme i norsk historie. I løpet av 2024 ble denne sonen redesignet for å gjøre opplevelsen bedre for besøkende.
- *Oppdrag Demo!* Et brettspill som oppfordrer til lesing og læring om antirasisme.
- *Vis dine antirasistiske hestekrefter!* En praktisk-estetisk oppgave hvor publikum får bidra til å lage et felles antirasistisk kunstverk.
- Videreutviklingen av utstillingen *U/Synlig* - hverdagsrasisme i Norge med tilpasninger til barn, er delvis finansiert av Sparebankstiftelsen.

Seks nye utstillingselementer er laget til utstillingen *U-synlig - hverdagsrasisme i Norge* i 2024. De nye elementene gjør utstillingen mer tilpasset yngre målgrupper. Foto: Lars Opstad.

Dokumentasjon

Dokumentasjonsavdelingens hovedoppgave er drift, forvaltning og formidling av senterets bibliotek, historiske arkiv og gjenstandssamling.

Avdelingen bidrar også i institusjonens interne prosjekter, og tilbyr kvalitetssikrede informasjonsressurser og referansetjenester til egne ansatte, eksterne fagpersoner og den øvrige allmenheten. Avdelingen deltar i nasjonale arkiv- og bibliotekfaglige nettverk og bidrar til senterets faglige tekst- og innholdsproduksjon.

Boksamlingen

Våren 2024 ble en oppgradering av bibliotekets lokaler ferdigstilt og hyllene merket. Utlån fra samlingen ligger noe over fjorårets nivå med litt over 400 registrerte ut- og fjernlån. I tillegg har flere eksterne fagpersoner benyttet samlingen uten at dette fremgår av statistikken. Utlånsaktiviteten og interessen, især fjernlånene til eksterne enkeltpersoner og institusjoner, vitner om at samlingen fortsatt holder høyt faglig nasjonalt nivå og spesialisering innenfor HL-senterets primære satsningsområder.

Arkivsamlingen

Våren 2024 fullførte dokumentasjonsavdelingen digitaliseringen av institusjonens viktigste Holocaust-relaterte privatarkiver. Digitaliseringen har sikret forskere, studenter og andre interesserte digital tilgang til HL-senterets arkivsamling. I løpet av våren 2024 ble dessuten tre mindre arkiver og arkivbrokker fra senterets eksisterende samling registrert i Asta og publisert på Arkivportalen.

Sommeren 2024 mottok dokumentasjonsavdelingen et privatarkiv etter den norsk-jødiske familien Glott. Arkivet ble i løpet av høsten ordnet, registrert, skannet og publisert på Digitalarkivet.

På høsten fikk senteret innvilget en søknad til Arkivverket om midler til ordning av ett større og to mindre uordnede arkiver. Ved fullføringen av dette prosjektet vil senterets arkivsamling være fullstendig ordnet.

Gjennomgangen av senterets tidsvitneintervjusamling har blitt videreført i 2024, og vil fortsette inn i 2025. Dokumentasjonsavdelingen har ellers tatt imot flere forskere og studenter til fysiske arkivbesøk, og betjent en rekke arkivfaglige henvendelser digitalt.

Gjenstandssamlingen

Våren 2024 ble enkelte objekter og dokumenter i gjenstandssamlingen tatt ut til konservering av en ekstern papirkonservator. Samlingen har i tillegg blitt supplert med enkelte nye gjenstander.

Sommeren 2024 besluttet avdelingen å overføre en samling originale filmruller fra den norsk-jødiske familien Abrahamsen til Nasjonalbiblioteket. Avgjørelsen ble gjort i samråd med de opprinnelige eierne, ettersom Nasjonalbiblioteket har langt bedre ekspertise og magasiner for å ivareta de sjeldne historiske filmene på forskriftsmessig vis for ettertiden. HL-senteret fikk gjennom avtalen med Nasjonalbiblioteket sikret digitalisering av materialet, og har fått digitale kopier av alle filmrullene til eget bruk.

I 2024 ble historiske bilder HL-senteret har i sin besittelse, lagt inn i senterets nye digitale bildearkiv. (Arkivfoto)

Tobakksfabrikkeier Morritz Glott med familie og venner. Bildet er en del av arkivet HL-senteret fikk sommeren 2024.

Program og kommunikasjon

Formidling av HL-senterets forskning står sentralt i senterets mandat. Gjennom over 20 års virke har HL-senteret også blitt en arena og møteplass for formidling av ny kunnskap og forskning utført av andre fagmiljøer og enkeltpersoner.

Program for allmenheten

Et godt programtilbud til allmenheten er en prioritet på HL-senteret. Kommunikasjonsansvarlig følger opp koordinering, informasjon og markedsføring av programvirksomheten, mens det faglige innholdet forankres i ledergruppen.

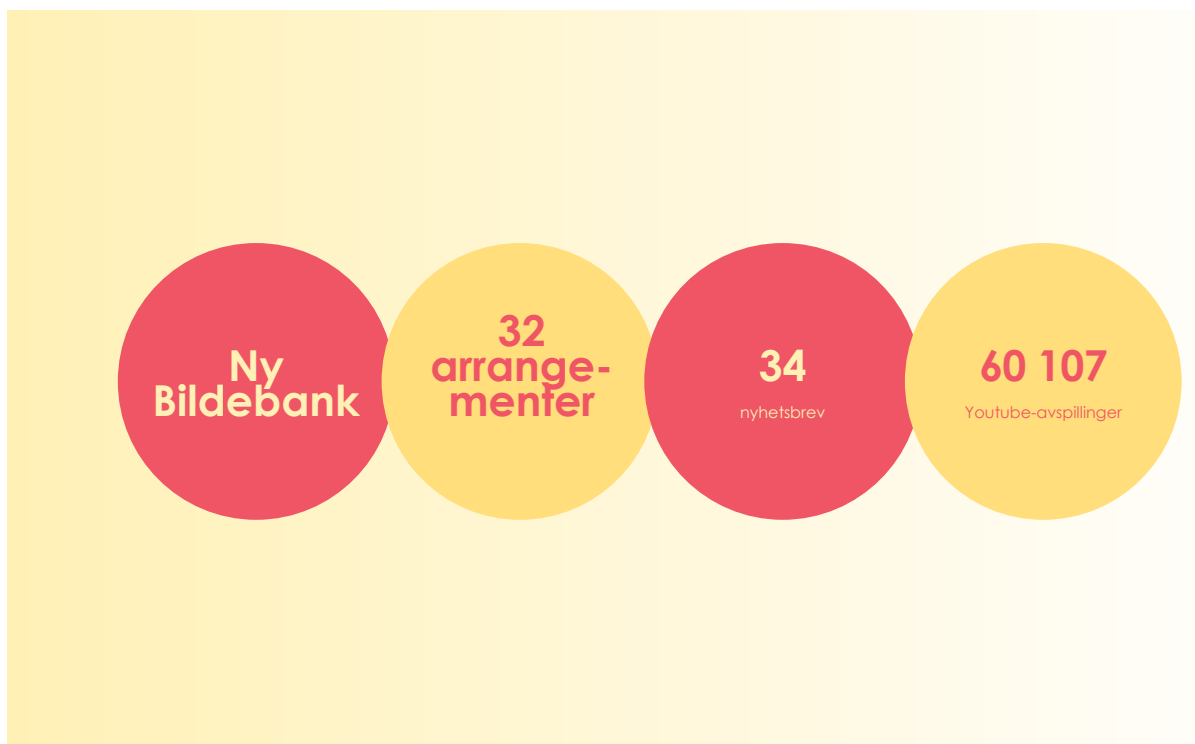
Det er et strategisk mål for HL-senteret å være et kunnskapssenter for hele Norge. Derfor tilbyr senteret

strømming og opptak av det meste av programvirksomheten. I 2024 har HL-senteret arrangert en rekke foredrag, kurs, seminarer, konferanser og konserter.

Høydepunkter fra programmet i 2024

Antifascismen den gang og nå – hva har vi lært?

Sammen med LO og Jødisk Museum i Oslo arrangerte HL-senteret en foredrags- og samtaleserie om

antifascismen før og nå. Formålet var å hente lærdommer som kan brukes i den dagsaktuelle kampen mot antidemokratiske krefter. Serien besto av seks arrangementer på Mela-huset i Oslo sentrum, pluss en byvandring på Grünerløkka. Arrangementene var godt besøkt, spesielt byvandringen trakk et stort publikum.

30 år siden folkemordet i Rwanda

Våren 2024 var det 30 år siden folkemordet i Rwanda. HL-senteret markerte dette med et søndagsforedrag 7. april og en konferanse 6. Juni i samarbeid med PRIO og Senter for kjønnsforskning ved UiO.

Stormen om Historien (1914)

Bør Munchmuseet levere et av sine viktigste Munch-malerier tilbake til verkets tidligere jødiske eiere? Munch-biograf Ivo de Figueiredo fortalte historien om Munch-maleriet *Historien* 15. oktober.

Holocaust og minnekultur

14. november arrangerte HL-senteret og Institut för Holocaustforskning i Sverige en konferanse om hvordan minnet og verdigheten til overlevende og ofre etter Holocaust kan beskyttes.

Lanseringsseminar: Temanummer om Holocaust

22. april inviterte HL-senteret og redaksjonen til tidsskriftet Agora til lanseringsseminar i anledning utgivelsen av et eget temanummer om Holocaust.

HL-senterets valg-spesial

Hvordan kan en presidentkandidat som både er rasistisk og antidemokratisk tenkes å vinne presidentvalget i USA? HL-senteret inviterte til "valg-spesial" 3. november med forfatter og USA-ekspert Ketil Raknes og tidligere USA-korrespondent i NRK, Ole Torp.

Åpent hus

HL-senteret inviterte til husomvisninger, foredrag om Villa Grandes historie og levende musikk i kafeen i forbindelse med arrangementet *Oslo Open House*. Rekordmange 560 besøkende kom. Trolig var filmen *Quislings siste dager*, som gikk på kino i september, medvirkende til den store interessen for Villa Grande som Quislings bolig under krigen.

Arendalsuka

HL-senteret var til stede under Arendalsuka med tre egne arrangementer og ett felles arrangement med de andre freds- og menneskerettighetssentrene:

- *Konflikter i verden treffer det norske samfunnet -Freds- og menneskerettighetssentrene i Norge (fellesarrangement)*
- *Når krigen i Midtøsten inntar klasserommet - hva er skolens rolle?*
- *Når blir det ekstreme for ekstremt? En samtale om utfordringer og dilemmaer i ekstremismekommisjonens arbeid*
- *Fascisme i USA: Er verdens eneste supermakt i ferd med å bli en fasciststat?*

Andre temaer HL-senteret tok opp i programmet for 2024, var *Historiepolitikk som utenrikspolitikk; Russland og Norge i nord, Den Norske Kirkes møte med jødedom og jøder, Gammelt hat i nye medier; Antisemittisme og grenser i den norske digitale offentligheten, og Familien Glott og tobakksfabrikken.*

Synlighet i offentligheten

HL-senteret er synlig i offentligheten via egne og andres arrangementer, deltakelse i ulike nettverk, medieinnspill og via ulike digitale kanaler. HL-senteret er medlem i forskning.no og sender inn aktuelle fagartikler for publisering her. Senteret kjøper også synlighet gjennom annonsering i aviser og sosiale medier.

I 2024 har krigen i Midtøsten preget nyhetsbildet. HL-senteret har bidratt til det offentlige ordskifte med kunnskapsformidling om våre temafelt, blant annet gjennom kronikker, medieopptredener og deltakelse i offentlige møter.

Meta (Facebook og Instagram) har gjennom året skapt problemer for senteret. HL-senterets bedriftskonto ble hacket i mars, og tilgangen til å poste og annonsere i Metas kanaler var helt eller delvis stengt, før HL-senteret kom på lufta igjen i oktober.

Bilde 01

Bilde 02

Bilde 03

Bilde 1: HL-senterets forsker Terje Emberland og Jonas Bals, historiker og rådgiver i LO, ledet den antifascistiske byvandringen på Grünerløkka 11. september. Foto: Maria Scwaller Rosvoll.

Bilde 2: Munch-biograf Ivo de Figueiredo fortalte historien om «Historien» på HL-senteret i oktober

Bilde 3: Familien Glotts tobakksfabrikk: På «Åpent hus» 22. september fortalte forfatter Simon Stranger (nr. 2 t.v) om familien Glott og tobakksfabrikken. Etter foredraget fulgte en samtale mellom Glotts barnebarn André Bentzen (t.h), Stranger og historiker Hans-Jørgen Wallin Weihe (nr. 2 fra venstre). Samtalen ble ledet av Carl Emil Vogt, historiker ved HL-senteret. Foto: Ingeborg Vea

Forskning.no

HL-senteret har publisert fire artikler på forskning.no i 2024. Artikkene fikk til sammen 5008 sidevisninger:

- *Antisemittiske holdninger øker i Norge* (1965 visninger)
- *Fascismens fremvekst: - Vi kan ikke stole på at staten og politiet skal løse slike kriser for oss* (1728 visninger)
- *Norske rektorer er unnvikende overfor rasisme* (700)
- *Antisemittiske hatytringer spres effektivt på nettet* (615)

I tillegg fikk HL-senterets artikler fra tidligere år 4776 visninger på forskning.no i 2024.

Nettsidene

HL-senteret fikk nye nettsider i 2023, og nye engelske nettsider i 2024. Dette har gitt en betydelig vekst i antall brukere – fra 16 000 (fra juli til desember i 2023 da målingen startet) til 120 000 aktive brukere per desember 2024. De fleste kommer inn på siden etter et organisk søk (ca. 71 000), mens ca. 29 000 går direkte inn på hlsenteret.no. De øvrige besøkende kommer via digital annonsering, sosiale medier eller via lenker på andre nettsider. Den mest besøkte siden etter forsiden er en side i Kunnskapsbasen om den tyske nazismen. Deretter følger siden med åpningstider og billettpriser. Gjennomsnittlig engasjementstid per aktive bruker var 1 minutt og 26 sekunder.

HL-senteret og de øvrige fred- og menneskerettighetssentrene samarbeider om et eget «Menneskerettighetstelt» på Langbrygga i Arendal, der alle sentrenes arrangementer holdes. Direktør Jan Heiret og forsker Cladua Lenz bidro på flere arrangementer. Foto: Ingeborg Vea

HL-senteret har en fast, beskleden Google-ads annonsering, som gir oss god synlighet på søkeord som Holocaust, antisemittisme, rasisme og folkemord blant annet. Annonseringen har gitt 12 363 klikk fra Google direkte til hlsenteret.no.

Sosiale medier

Til tross for problemene med Meta, er Facebook fortsatt en viktig kanal for å nå ut med informasjon om HL-senterets virksomhet – og da spesielt programvirksomheten. Facebook er det største sosiale mediet i Norge med over 2,3 millioner daglige brukere (Ipsos, 2024). HL-senteret har 6301 følgere - en beskleden økning fra 6200 i 2023 – noe som må sies å være et godt resultat, problemene med Meta tatt i betraktning.

HL-senterets Facebook-poster fikk 133 600 visninger og nådde 918 500 personer (rekkevidde) i 2024. Det er en økning i rekkevidden på nær 80 prosent siden 2023. 63 prosent av visningene kommer fra annonser mens 37 prosent er organisk. Av innhold er det videoer som får flest visninger.

Dembra har en egen Facebookside. Postene her fikk 98 500 visninger med en rekkevidde på 77 100 i 2024. Mange besøkende velger å legge igjen en anmeldelse på Google etter å ha besøkt HL-senteret. Totalt har senteret 461 anmeldelser (det er ikke mulig å skille ut per år). I snitt gir de besøkende senteret

4,4 i poengsum (av fem mulige). Gjestene trekker ofte frem hjelpsomme ansatte som et pluss, men ønsker seg mer informasjon på engelsk.

Strømming

De fleste arrangementene i HL-senterets regi strømmes direkte, og opptakene er tilgjengelig på senterets Youtube-kanal i ettertid. Opptakene er populære og har lang levetid. I 2024 ble innholdet på HL-senterets Youtube-spilt av 60100 ganger. Det mest populære opptaket er fra et foredrag med HL-senterets Terje Emberland og Sigurd Sørli, Institutt for forsvarsstudier (IFS) om SS i Norge fra 2022, med 6 638 avspillinger.

Nyhetsbrev

HL-senteret sendte ut 24 regulære nyhetsbrev i 2024. I hovedsak brukes nyhetsbrevene til promotering av arrangementer og informasjon om de aktuelle forsknings- og formidlingsaktivitetene ved senteret. Antall nyhetsbrevmottakere er 1063 (jan. 2025), en økning på 20 fra 2023. I tillegg sender HL-senteret ut nyhetsbrev rettet mot lærere og skolefolk. Antall mottakere av undervisningsavdelingens nyhetsbrev i 2024 var 762.

Vi er på lufta igjen

Anmeldelse fra google.com

Administrasjon

Administrasjonens kjerneoppgave er å sikre gode støttefunksjoner for HL-senterets virksomhet og legge til rette for gode rammer for aktiviteter og samarbeid på tvers av avdelinger og fagområder. I 2024 har særlig arbeid med ny strategisk plan, beredskapsplan og arbeidsmiljø stått sentralt.

Administrasjonen bidrar inn i senterets virksomhet med funksjoner som økonomi, infrastruktur, HR, prosjektoppfølgning og organisering. I 2024 har viktige prosjekter vært arbeidet med ny Holocaust-utstilling, senterets rammeavtale med Utenriksdepartementet/Norad, satsing på yngre målgrupper og oppfølging av senterets forskningsprosjekter.

Avdelingen bidrar også aktivt inn i senterets tilbud til publikum gjennom omvisninger, vertskapsarbeid og tilrettelegging for grupper og øvrige besøkende.

Publikum som henvender seg eller besøker senteret, skal møtes med profesjonalitet, kunnskap og velholdte lokaler. For å nå denne ambisjonen er det fokus på kompetanseutvikling og videreutvikling av rutiner knyttet til publikumstjenester.

Ny direktør

1. januar 2024 fikk HL-senteret ny direktør. Jan Heiret kom fra stillingen som professor i historie ved Universitetet i Bergen og tok over etter Guri Hjeltne.

Jan Heiret takket ja til stillingen i juli 2023. 1. januar 2024 tiltrådte han som direktør. Foto: Fredrik Solstad.

Bilde 01

Bilde 02

Bilde 1: To ganger i året inviterer administrasjonen hele staben på HL-senteret til førstehjelpskurs, der livredning står sentralt. Foto: Ingeborg Vea

Bilde 2: Administrasjonen besøkte blant annet Sveriges museum om "Förintelsen" på studieturen i oktober. Foto: Ingeborg Vea

Hjeltnes gikk av etter 12 år i direktørstolen. I januar ble hun takket av i en sammenkomst med mange av senterets samarbeidspartnere og venner. Gjennom årets første måneder var det lagt opp til god overlevering mellom de to direktørene.

Ny strategisk plan

Høsten 2024 startet arbeidet med utvikling av ny strategisk plan. Arbeidet ble koordinert av en tverrfaglig arbeidsgruppe med støtte fra Agenda Kaupang som ekstern samarbeidspartner. Arbeidet har vært lagt opp gjennom seminarer med staben og innspillseminarer for styret, med rom for diskusjon rundt mandat, tematiske satsinger og HL-senterets rolle som samfunnsaktør. Planen skal vedtas av styret i februar 2025.

Organisasjon, arbeidsmiljø og beredskap

HL-senteret legger stor vekt på tverrfaglig samarbeid og å skape gode rammer for kompetansedeling og kompetanseutvikling i fellesskap. Det har gjennom året vært organisert faglige møteplasser og seminarer for ansatte for faglig påfyll og diskusjon knyttet til aktuell og krevende tematikk som senteret arbeider med.

I 2024 etablerte senteret også arbeidsmiljøutvalg. Utvalget har arbeidet med blant annet arbeidsmiljøkartlegging, oppfølging etter vernerunde og avviks- og varslingsrutiner. Arbeidet bidrar til en satsing på arbeidsmiljøet ved senteret, som vil følges opp i de kommende årene.

Beredskapsarbeidet har vært et prioritert område, ikke minst etter hevingen av trusselnivået i samfunnet i oktober. Senteret gjennomgikk interne rutiner og planer, med vekt på styrking av intern opplæring. Det ble også iverksatt forsterkede tiltak. HL-senteret deltar i *Kriseressurssamarbeid for kulturinstitusjoner i Oslo og Akershus*, der senteret får både støtte og kompetanseheving gjennom samarbeid med avdeling for HMS

og beredskap ved Universitetet i Oslo.

Oppfølging av bygg og infrastruktur er en sentral del av avdelingens arbeid. Dette følges opp og videreutvikles i godt samarbeid med Statsbygg, som eier av den kulturhistoriske bygningen, og Universitetet i Oslos it-avdeling.

Høsten 2024 gjennomførte administrasjonen en studietur til Stockholm. Turen rommet besøk til Museum for Förintelsen, Forum for Levande Historie, Nobel Prize Museum og Medelhavsmuseet.

Samarbeid og nettverk

HL-senterets deltar i flere nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeidsprosjekter. Senteret hadde i 2024 samarbeid med Auschwitz-Birkenau Foundation i Polen og Post Bellum i Slovakia innen rammen av EØS-samarbeidet. Post Bellum arbeider med formidling med utgangspunkt i tidsvitneintervjuer. HL-senteret har gjennom prosjektet intervjuet tidsvitner og etterkommere av tidsvitner etter Holocaust, som er publisert på nettsiden *Memory of Nations*. Samarbeidet med Auschwitz-Birkenau har utgangspunkt i digital formidling og HL-senteret har arbeidet med digital formidling i senterets utstilling rettet mot yngre målgrupper og bidratt inn som referansegruppe til formidlingsprosjekt ved Auschwitz-Birkenau Memorial and Museum. Gjennom året har det også vært samarbeid med POLIN – Museum of the History of Polish Jews i utvikling av ny prosjektsøknad for perioden 2025-31.

HL-senteret deltar aktivt i *International Holocaust Remembrance Alliance*, som del av Norges delegasjon sammen med Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Falstad-senteret. Deltakelse i nasjonalt nettverk for freds- og menneskerettighetssentrene og nettverk for museene på Bygdøy er videreført. I tillegg deltar senteret i en rekke nettverk innenfor ulike deler av virksomhetsområdene.

03.

Styrets beretning

Styrets sammensetning per 31. desember 2024

Leder: Harald Korn, direktør og styreleder i Oslo Consulting Group. Vara: Alexander Levi, juridisk rådgiver i Scatec (oppnevnt etter forslag fra Det Mosaiske Trossamfund Oslo).

Nestleder: Olav Njølstad, professor i internasjonal samtidshistorie, Universitetet i Oslo. Vara: Silje Førland Erdal, universitetslektor ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning, Universitetet i Oslo (oppnevnt av Universitetet i Oslo).

Øvrige styremedlemmer

- Rita Abrahamsen, leder for Jødisk Kulturfestival Trondheim. Vara: Kent Hirsch, tidl. lektor, (begge oppnevnt etter forslag fra Det Jødiske Samfunn i Trondheim).
- Wenche Elizabeth Arntzen, høyesterettsdommer. Vara: Olav Aaraas, tidl. direktør ved stiftelsen Norsk Folkemuseum (begge oppnevnt av Universitetet i Oslo).
- Edvard Aspelund, spesialrådgiver ved byrådsleders kontor, Oslo kommune. Vara: Ralph W. Bernstein, senior business developer, SINTEF (begge oppnevnt etter forslag fra Det Mosaiske Trossamfund Oslo).

- Trond Enger, generalsekretær i Human-Etisk forbund. Vara: Mohini Kashik, daglig leder, Mohini Design (begge oppnevnt etter forslag fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn).

- Hans Petter Graver, professor ved Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo. Vara: Katrine Fangen, professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo (begge oppnevnt av Universitetet i Oslo).

- Vibeke Moe, Forsker II ved HL-senteret. Vara: Elise Christensen, formidler ved HL-senteret (begge valgt av HL-senterets ansatte).

- Hanne Hagtvedt Vik, professor ved Institutt for arkeologi, konservering og historie, Universitetet i Oslo. Vara: Uzair Ahmed, postdoktor ved C-REX – Senter for ekstremismeforskning (begge oppnevnt av Universitetet i Oslo).

Arbeidsutvalg

Arbeidsutvalget er saksforberedende organ for styret. I 2024 besto utvalget av styrets leder og nestleder, HL-senterets direktør og administrativ leder.

HL-senterets styre desember 2024: Fra venstre: Wenche Elizabeth Amtzen, Katrine Fangen, Trond Enger, Kent Hirsch, Olav Njølstad (nestleder), Jan Heiret, direktør HL-senteret, Olav Aaraas, Rita Abrahamsen, Harald Korn (styreleder), Hanne Hagtvedt Vik, Vibeke Moe (ansattrepresentant) og Edvard Aspelund. Foto: Fartein Rudjord.

Styrets beretning 2024

Stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) er et forsknings-, dokumentasjons- og formidlingssenter med søkelys på Holocaust, folkemord, antisemittisme, rasisme og minoriteters vilkår i Norge. HL-senteret holder til i den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande med den tilstøtende paviljongen MINO, i Huk aveny 56 på Bygdøy i Oslo kommune.

Om virksomheten og styrets arbeid

HL-senteret er en privat stiftelse. Senteret ble etablert som følge av Stortingets og det norske samfunnets oppgjør med utsettelsen og den økonomiske likvidasjonen av den jødiske minoriteten i Norge under den 2. verdenskrig. Som en del av restitusjonsoppgjøret foreslo de mosaiske trossamfunnene å etablere et senter med et bredt mandat. HL-senteret ble opprettet av Universitetet i Oslo i 2001 på oppdrag fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Senteret skal favne både historiske og samtidige perspektiver. Virksomheten skal være uavhengig og kunnskapsbasert. I dag er senteret ett av åtte norske freds- og menneskerettighetssentre.

HL-senteret er et kompetansesenter for hele Norge, med faglig virksomhet innen forskning, formidling, undervisning og dokumentasjon. Senteret skal som kunnskapsinstitusjon fremme kunnskap og refleksjon over senterets temafelt og være en pådriver for kunnskapsutvikling, forskningsbasert formidling og forebyggende arbeid i samfunnet. Senteret har pågående forskningsprosjekter innenfor alle senterets mandatområder. Senterets faste utstilling om Holocaust og utstillingen *U/Synlig - hverdagsrasisme i Norge* står sentralt i formidlingsvirksomheten. Senteret tilbyr undervisningsopplegg og kurs til lærere, skoler og andre utdanningsinstitusjoner, i tillegg til et bredt formidlingstilbud til allmenheten og forskningspublikasjoner. HL-senteret forvalter også sitt oppdrag gjennom arkivvirksomhet og et fagspesialisert bibliotek som yter betydelig informasjonsarbeid gjennom referansetjenester til fagmiljøer,

studenter, elever og allment publikum. Aktiviteten ved senteret har vært høy gjennom hele 2024, og HL-senterets ansatte har nedlagt stor innsats innenfor alle virksomhetsområder.

HL-senterets drift dekkes av tilskudd over statsbudsjettet og avkastning av senterets grunnkapital. I tillegg mottar senteret støtte til prosjekter og satsinger fra det offentlige som departementer, direktorater og Norges forskningsråd, samt private stiftelser. HL-senteret deltar også i internasjonale samarbeid blant annet finansiert gjennom EØS-midler. I 2024 fikk HL-senteret tilslag på søknader om arkivprosjekt og to formidlingsserier. Senteret var partner i prosjekter i samarbeid med andre forskningsinstitusjoner. Finansieringen og prosjektilgangen for HL-senteret har vært god, og vurderes som stabil også med tanke på framtiden.

I 2024 avholdt HL-senterets styre fire ordinære styremøter. I tillegg ble det avholdt et seminar knyttet til arbeidet med ny Holocaust-utstilling og to seminarer i forbindelse med utarbeidelse av ny strategisk plan for perioden 2025 – 28. Til sammen behandlet styret 38 saker. Særlig viktige saker gjennom året har vært:

- Ny direktør: Professor Jan Heiret ble sommeren 2023 ansatt som ny direktør for HL-senteret med tiltredelse 1. januar 2024. Styret og styreleder har samarbeidet med ny direktør for god mottakelse og påmønstring ved HL-senteret. Styret takket i januar 2024 avtroppende direktør Guri Hjeltne for innsats i to åremålsperioder.

- Strategisk plan 2025-28: Arbeidet med ny strategisk plan ble igangsatt i september 2024. Det ble i løpet av høsten avholdt to styreseminarer for diskusjon av mandat, prioriteringer og innholdspunkter til planen. Ny strategisk plan vil bli vedtatt av styret i februar 2025.

- Ny Holocaust-utstilling: Styret har gjennom året vært orientert om arbeidet med utvikling av ny Holocaust-utstilling. I juni 2024 ble det avholdt internseminar med styret og ansatte der viktige tematiske veivalg ble diskutert. Styret har vedtatt å stille garanti for kostnader knyttet til prosjektet, slik at arbeidet kan fortsette parallelt med akkvisisjon.

- Forskning og formidling knyttet til antisemittisme og polarisering etter 7. oktober: Styret har vært opptatt av samfunnsutviklingen etter 7. oktober og uttrykt bekymring for den økende antisemittismen i Norge. HL-senteret igangsatte ny holdningsundersøkelse med presentasjon av funn våren 2024, og har igangsatt og bidrar til forskningsprosjekter; Blant annet om innsamling av erfaringsfortellinger etter 7. oktober i den jødiske minoriteten, og om religiøse minoriteters deltakelse i samfunnsdebatten etter 7. oktober. I tillegg har senteret hatt formidlings-satsinger og bidratt i den offentlige debatten. Styret har vært orientert om arbeidet løpende gjennom året.

- Forvaltning av HL-senterets fondsmidler: HL-senterets fondsmidler forvaltes av Unifor og styret behandler årlig senterets forvaltningsstrategi. I 2024 vedtok styret ny forvaltningsstrategi med endring av fordeling mellom aksjer og obligasjoner.

- Åpenhetsloven og redegjørelse for aktsomhetsvurderinger: HL-senteret rapporterer årlig til styret om senterets arbeid for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold knyttet til Åpenhetsloven. Senterets redegjørelse for aktsomhetsvurderinger ble presentert styret på styremøtet i juni og er publisert på HL-senterets nettside.

- Styrets sammensetning: Fra august fikk styret 4 nye medlemmer og 6 nye varamedlemmer. Olav Njølstad tiltrådte som ny nestleder fra august 2024.

Arbeidsmiljø, likestilling og miljø

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2024 var 43,2. Målt i forhold til antall årsverk var sykefraværet 6,8 prosent for året som helhet, herav 2,4 prosent korttidsfravær og 4,3 prosent lengre fravær. Det har vært én personskade i forbindelse med virksomheten. Det har ikke vært materielle skader.

Ved utgangen av året var det 52 ansatte ved senteret, hvorav 35 i faste og 17 i midlertidige stillinger. Kjønnssfordelingen blant alle ansatte er 60 prosent kvinner og 40 prosent menn. For de midlertidige stillingene er kjønnssfordelingen 71 prosent kvinner og 29 prosent menn. Det var totalt 18 deltidsstillinger ved senteret, herunder to ll-stillinger og fem stillinger i resepsjonen knyttet til bemanning i helger og utvidet åpningstid i sommersesongen. Kjønnssfordelingen her er 61 prosent kvinner og 39 prosent menn. Stiftelsens styre besto av fire kvinner og fem menn.

Styret anser arbeidsmiljøet i stiftelsen som godt. Stiftelsen arbeider aktivt med å være en inkluderende arbeidsplass. Senteret har en personalpolitikk som tilstreber mangfold og likestilling, har en lønns- og personalpolitikk som likestiller kvinner og menn og tilrettelegger i ulike livsfaser. Senteret har i flere år arbeidet systematisk med inkluderende rekrutteringsprosesser. Arbeidet knyttet til mangfold og likestilling foregår løpende i dialog med tillitsvalgte og verneombud ved institusjonen.

Senterets kontorlokaler holder god standard, og bygningene vedlikeholdes løpende i tett samarbeid med Statsbygg. Virksomheten er ikke av en slik art at den medfører forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Ansvarsforsikring

Det er tegnet forsikring for styrets medlemmer for deres mulige ansvar overfor forskning og utviklingsarbeid innen samfunnsvitenskap og humanistiske fag.

Økonomi

Styret finner at årsregnskapet gir et korrekt bilde av stiftelsens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. I samsvar med regnskapslovens §3-3a bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er til stede og at denne forutsetningen er lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet.

Styret kjenner ikke til noen forhold av viktighet for å bedømme stiftelsens stilling og resultat som ikke framgår av regnskapet og balansen med noter. Det er heller ikke etter regnskapsårets utgang inntrådt forhold som etter styrets syn har betydning ved bedømmelse av regnskapet.

Styret har gjennomgått stiftelsens likviditetssituasjon og funnet den tilfredsstillende. Midlene er plassert i bank og rentefond i Nordea, i tillegg til langsiktig plassering i fond og rentebærende obligasjoner forvaltet av UNIFOR.

Det er styrets oppfatning at stiftelsen er forvaltet og at utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Samlet inntekt i 2024 var 78,6 millioner kroner. Stiftelsen har inntektsført 44,7 millioner i statlig driftsstøtte. I tillegg ble det inntektsført 31 millioner kroner i oppdrag og tilskudd til forskning og formidling. Øvrige inntekter beløp seg til 2,9 millioner kroner. Stiftelsen mottok støtte fra Utenriksdepartementet, Norad, Norges forskningsråd, Utdanningsdirektoratet, Utdanningsetaten i Oslo kommune, Universitetet i Oslo, Arkivverket, EØS-midler, Frelsesarmeen, stiftelsen Fritt Ord, LO – Landsorganisasjonen i Norge,

samt bidrag fra de private stiftelsene Eckbos Legat og Sparebankstiftelsen. Driftskostnadene utgjorde 78,9 millioner kroner. De største postene er knyttet til husleie til Statsbygg, drift av den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande, samt lønn og sosiale kostnader ved senteret. Underskuddet på driften ble -0,3 millioner kroner.

Stiftelsen hadde i 2024 en positiv avkastning på kapitalen på 11,7 millioner kroner. Avkastningen for HL-senterets fond, forvaltet av Unifor, ble totalt for hele året 16,04 prosent. Styret har langsiktige perspektiver når det gjelder plasseringen av fondene.

Stiftelsens samlede formålskapital var ved utgangen av året 94 millioner kroner, hvorav grunnkapitalen utgjorde 40 millioner kroner og tilleggs-kapital 29,6 millioner kroner. Den frie formålskapitalen utgjorde 24,4 millioner kroner. Stiftelsens midler er fordelt med 50 prosent i rentebærende papirer og 50 prosent i aksjefond.

I 2024 hadde stiftelsen et resultat på kr. 11 408 941 som foreslås disponeres slik:

Disponering	Beløp
Overført til annen formålskapital	11 408 941

Jente fletter antirasistiske hestekrefter. Foto: Lars Opstad.

04. Årsregnskap og balanse

Resultatregnskap

Driftsinntekter og driftskostnader

	Note	2024	2023
Salgsinntekt		592 547	802 181
Annen driftsinntekt	3	78 056 765	74 333 519
Sum driftsinntekter		78 649 312	75 135 700
Varekostnad		98 940	187 593
Lønnskostnad	4, 5	40 340 237	35 816 522
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	7	26 054	18 543
Annen driftskostnad	6	38 520 223	38 991 267
Sum driftskostnader		78 985 454	75 013 926
Driftsresultat		-336 142	121 774

Finans- og investeringsaktiviteter

Annen renteinntekt	10	1 172 382	960 547
Annen finansinntekt	10	54 393	1 821 718
Verdiendring av finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi	10	10 719 145	8 324 347
Sum finansinntekter		11 945 920	11 106 612
Annen rentekostnad		396	282
Annen finanskostnad		200 441	6 820
Sum finanskostnader		200 837	7 101
Resultat av finans- og investeringsaktiviteter		11 745 083	11 099 511
Resultat før skattekostnad		11 408 941	11 221 285
Resultat		11 408 941	11 221 285
Årsresultat	12	11 408 941	11 221 285

Overføringer

Avsatt til annen egenkapital		11 408 941	11 221 285
Sum overføringer		11 408 941	11 221 285

Balanse

Eiendeler

	Note	2024	2023
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	7	39 081	65 135
Sum varige driftsmidler		39 081	65 135
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		10 000	10 000
Sum finansielle anleggsmidler		10 000	10 000
Sum anleggsmidler		49 081	75 135
Omløpsmidler			
Lager av varer og annen beholdning		110 999	101 224
Fordringer			
Kundefordringer	8	4 571 546	1 000 000
Andre kortsiktige fordringer		6 094 033	6 330 298
Sum fordringer		10 665 579	7 330 298
Investeringer			
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	10	102 050 501	86 932 486
Sum investeringer	9	102 050 501	86 932 486
Bankinnskudd, kontanter o.l.	11	10 706 983	17 357 783
Sum omløpsmidler		123 534 062	111 721 791
Sum eiendeler		123 583 143	111 796 926

Balanse

Formålskapital og gjeld

	Note	2024	2023
Formålskapital			
Bundet formålskapital			
Grunnkapital		40 000 000	40 000 000
Tilleggskapital		29 550 000	28 050 000
Sum formålskapital med restriksjoner		69 550 000	68 050 000
Annen formålskapital			
Annen formålskapital		13 122 735	5 413 793
Fond for prosjekter		11 300 000	9 100 000
Sum annen formålskapital		24 422 735	14 513 794
Sum formålskapital	2, 9, 10, 12	93 972 735	82 563 794
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		8 298 292	6 667 820
Skyldig offentlige avgifter		2 199 448	2 233 257
Annen kortsiktig gjeld	13	19 112 668	20 332 055
Sum kortsiktig gjeld		29 610 409	29 233 132
Sum gjeld		29 610 409	29 233 132
Sum egenkapital og gjeld		123 583 143	111 796 926

Noter

Note 1. Regnskapsprinsipper

Generelt

Stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter er en alminnelig stiftelse regulert av Stiftelsesloven og stiftelsens vedtekter. Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk. Stiftelsen er kategorisert som små foretak jamfør regnskapsloven § 1-5 (2) og kan benytte unntaksbestemmelsene for små foretak og ideelle organisasjoner.

Bruk av estimater

I utarbeidelse av årsregnskapet har man brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelsen av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen i henhold til god regnskapsskikk. Områder som i stor grad inneholder slike skjønsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i notene.

Inntekter

Driftsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer og billetter skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres.

Offentlig tilskudd

Tilskudd bruttoføres og periodiseres i tråd med gjennomføringen av delmål. Det kan knytte seg tilbakebetalingsforpliktelser til tilskudd.

Finans- og investeringsinntekter

Inntekter fra investeringer; utbytte, avkastning og renter, inntektsføres som finans- og investeringsinntekter når kriteriene for inntektsføring er oppfylt. Endringer i virkelig verdi på verdipapirportefølje fra en periode til den neste, føres som urealisert verdiendring. Dersom verdipapirporteføljen hatt en negativ utvikling, vises dette som negativ inntekt. Verdiendring på investeringer består av:

- Urealisert verdiendring på finansielle instrumenter og andre markedsbaserte investeringer i perioden.
- Tilbakeført urealisert verdiendring på solgte finansielle instrumenter og andre markedsbaserte investeringer i perioden.

Realisert gevinst/tap viser et resultat beregnet ut fra salgssum redusert med kostpris etter FIFO-prinsippet og rapporteres som Annen finansinntekt/kostnad.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, fratrukket avskrivninger og nedskrivninger. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets

Noter

økonomiske levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi, med unntak for finansielle omløpsmidler. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

Finansielle omløpsmidler

Stiftelsen benytter unntaket i regnskapsloven § 4-1 (3) og vurderer finansielle omløpsmidler til virkelig verdi som anbefalt i God regnskapsskikk for ideelle organisasjoner (pkt 3.8.2/5.6). For å kunne regnskapsføre finansielle investeringer til virkelig verdi, må følgende vilkår være oppfylt:

1. Investeringene er notert på børs eller administreres av en profesjonell kapitalforvalter.
2. Virkelig verdi av investeringene kan måles pålitelig.

Stiftelsen har inngått avtale med Unifor om forvaltning av stiftelsens kapital. Finansielle omløpsmidler er verdsatt i henhold til dette prinsippet i årsregnskapet fordi det gir best informasjon om stiftelsens formuesforhold.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi. Varer består av bøker, hefter, mv som selges i resepsjonen. Netto salgsverdi er estimert salgsspris ved ordinær drift etter fradrag for beregnede nødvendige utgifter for gjennomføring av salget. Anskaffelseskost inkluderer utgifter påløpt ved anskaffelse av varene og kostnader for å bringe varene til nåværende plassering og tilordnes ved bruk av FIFO - prinsippet.

Fordringer

Fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. For øvrige kundefordringer utføres en uspesifisert avsetning for å dekke forventet tap på krav.

Note 2. Fortsatt drift

Årsregnskapet for 2024 er satt opp under forutsetning av fortsatt drift. Styret bekrefter herved at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Noter

Note 3. Tilskudd, drifts. og aktivitetsinntekter

Annen driftsinntekt	Formål	2024	2023
Tilskudd			
Offentlig bevilgning og driftsstøtte			
Offentlig bevilgning driftsstøtte	Driftsstøtte	44 775 000	42 983 000
Sum		44 775 000	42 983 000
Tilskudd til forskning og formidling			
Norges Forskningsråd	Forskning	2 641 669	98 500
Kunnskapsdepartementet	Formidling	0	1 280 000
Utenriksdepartementet	Forskning	6 197 982	4 062 620
Minority Rights Group Europe/Norad	Forskning	0	227 654
Utdanningsdirektoratet	Formidling	15 570 094	15 104 374
Universitetet i Bergen	Forskning	0	1 000 000
Universitetet i Oslo	Forskning	636 100	812 000
Sum		25 045 845	22 585 148
Tilskudd og andre inntekter			
Tilskudd og andre inntekter		8 235 920	8 765 371
Sum tilskudd og andre inntekter		8 235 920	8 765 371
Sum annen driftsinntekt		78 056 765	74 333 519

Det knytter seg tilbakebetalingsforpliktelser til tilskuddene.

Noter

Note 4. Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelser til daglig leder, styret og revisor

Lønnskostnader	2024	2023
Lønninger	31 754 635	28 108 351
Arbeidsgiveravgift	4 916 585	4 487 910
Pensjonskostnader	2 486 018	2 132 500
Andre ytelser	1 182 998	1 087 762
Sum	40 340 237	35 816 522

Stiftelsen hadde gjennomsnittlig 42,4 årsverk i regnskapsåret.

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	1 240 002	305 000
Pensjonskostnader	279 699	0
Annen godtgjørelse	7 872	0
Sum	1 527 573	305 000

Det er ikke ytt lån eller sikkerhetsstillelse til fordel for daglig leder eller styremedlemmer. Ingen ansatte har avtale om sluttvederlag, bonus eller liknende.

Noter

Note 5. Pensjon

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter har en ytelsesbasert ordning for sine ansatte i Statens Pensjonskasse (SPK). Ordningen tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Alle stiftelsens ansatte er medlemmer av SPK. Årets pensjonskostnad er lik årets innbetalte premie, som for 2024 utgjør NOK 2 486 018. Stiftelsen er kategorisert i en ytelsesbasert flerforetaksordning uten tilordning av fiktivfond og hvor foretakene har felles premiesats. Ordningen regnskapsføres i.h.t. NRS 6 pkt. 23 som en innskuddsbasert pensjonsplan. Stiftelsen innbetaler premie til en AFP-ordning i SPK. Slik AFP-ordning ansees også som en flerforetaksordning, men regnskapsføres som en innskuddsordning.

Note 6. Husleie og kostnader til drift av eiendommen Villa Grande

HL-senteret leier den kulturhistoriske eiendommen Villa Grande av Statsbygg iht. leiekontrakt av 8.1.2019. Leien justeres årlig med 80% av økningen i Statistisk Sentralbyrås totale konsumprisindeks. Vederlag for indre vedlikehold justeres med 100% av konsumprisindeksen. Leieforholdet løper fra 1.1.2021 til 31.12.2040. Fremleie, overdragelse eller selskapsmessige endringer krever utleiers skriftlige forhåndssamtykke. Leiekontrakten gjør unntak fra en rekke av bestemmelsene i Husleieloven.

Spesifikasjon av kostnader for driften av eiendommen Villa Grande	2024	2023
Husleie	12 822 618	12 331 960
Elektrisk strøm (lys og oppvarming)	459 915	480 363
Renhold, renovasjon og annen kostnad lokaler	230 724	269 645
Alarm og vakthold	484 978	230 730
Innvendig vedlikehold	242 728	231 680
Brukeravhengige driftskostnader (serviceavtaler, grøntanlegg mv)	2 083 067	1 601 002
Sum Husleie og kostnader til drift av eiendommen Villa Grande	16 324 030	15 145 381

Noter

Note 7. Anleggsmidler

	<i>Inventar utstyr</i>	<i>Innredning kafé</i>	<i>Utstyr kafé</i>	<i>Utstyr utstilling</i>
Anskaffelseskost pr. 01.01.24	540 753	259 570	850 079	484 008
Avgang i året	540 753	259 570	771 917	484 008
Anskaffelseskost 31.12.24	0	0	78 162	0
Akkumulerte avskrivninger 31.12.24	0	0	39 081	0
Bokført verdi 31.12.24	0	0	39 081	0
Årets ordinære avskrivninger	0	0	26 054	0
Økonomisk levetid	5 år	5 år	0-5 år	4 år

	<i>Datautstyr</i>	<i>Flygel</i>	<i>Sum</i>
Anskaffelseskost pr. 01.01.24	739 742	240 514	3 114 666
Avgang i året	739 742	240 514	3 036 504
Anskaffelseskost 31.12.24	0	0	78 162
Akkumulerte avskrivninger 31.12.24	0	0	39 081
Bokført verdi 31.12.24	0	0	39 081
Årets ordinære avskrivninger	0	0	26 054
Økonomisk levetid	3 år	10 år	

Noter

Note 8. Kundefordringer

	2024	2023
Kundefordringer	697 284	0
Opptjent prosjektinntekt	3 874 262	1 000 000
Balanseført verdi av kundefordringer 31.12	4 571 546	1 000 000

Det er vurdert at det ikke er behov for avsetning til tap for 2024.

Note 9. Formuesforvaltningen

Stiftelsens midler skal, i den grad de ikke deles ut, plasseres slik at sikkerheten ivaretas på en fullt ut forsvarlig måte og slik at avkastningen blir tilfredsstillende for å ivareta stiftelsens formål. Styret har i 2024 endret strategi til en fordeling med 50% aksjer og 50% obligasjoner. Kapitalen, NOK 87 576 254, er forvaltet av UNIFOR og plassert i aksje- og rentefond, se Note 10 Finansielle omløpsmidler.

Styret har besluttet at hele porteføljen forvaltet av Unifor skal plasseres i fossilfri fond. Dette ble gjennomført i november 2021. Stiftelsen plasserer øremerkede og periodiserte tilskuddsmidler i Nordea pengemarkedsfonds. Se Note 10, Finansielle omløpsmidler.

Noter

Note 10. Finansielle omløpsmidler

Finansielle omløpsmidler er balanseført til virkelig verdi, dvs. rapportert markedsverdi per 31.12.

	Anskaffelses kost	Balanseført verdi
Aksjefond UNIFOR		
KLP AksjeGlobal MSA S	11 627 209	20 187 091
Storebrand Emerging Markets Plus A SEK	2 982 735	4 428 083
Storebrand Global ESG Plus B	8 797 637	20 275 175
Sum	23 407 581	44 890 349
Pengemarked		
Nordea Kort Obligasjon II /Nordea Kort Obligasjon Fund I growth	14 766 365	14 474 246
Sum	14 766 365	14 474 246
Rentefond UNIFOR		
KLP ObligasjonGlobal MSA S	24 174 728	21 189 719
Storebrand Global Kreditt IG B	24 280 038	21 496 185
Sum	48 454 766	42 685 904
Total sum	86 628 712	102 050 500

Periodens netto urealisert verdiendring: NOK 10 719 145. Årets netto realisert avkastning var NOK 952 899, herav fra Unifor fond NOK -188 387 og fra Nordea rentefond NOK 1 141 286. Sum balanseført verdi av forvaltning hos UNIFOR NOK 87 576 254.

Noter

Note 11. Bankinnskudd og bundne midler

	2024	2023
Bankinnskudd og kontanter	9 345 332	15 920 340
Skattetrekkskonto (bundne midler)	1 361 651	1 437 443
Sum bankinnskudd og bundne midler	10 706 983	17 357 783

Note 12. Formålskapital

Fra stiftelsens vedtekter §5: "Stiftelsen har ved opprettelse av en grunnkapital på 40 mill. kroner. Stiftelsens kapital består av grunnkapitalen og eventuell tilleggskapital. Grunnkapitalens realverdi skal søkes opprettholdt". Grunnkapitalens realverdi er opprettholdt gjennom oppjustering tilsvarende den årlige endring i konsumprisindeksen. Denne oppjusteringen tillegges grunnkapitalen som tilleggskapital.

	Grunn- kapital	Tilleggs- kapital	Annen formålskapital	Fond for prosjekter	Sum formålskapital
Pr. 31.12.2023	40 000 000	28 050 000	5 413 793	9 100 000	82 563 794
Pr 01.01.2024	40 000 000	28 050 000	5 413 793	9 100 000	82 563 794
Årets resultat				11 408 941	11 408 941
Avsetning tilleggskapital		1 500 000	-1 500 000		0
Bruk av fond for prosjekter			800 000	-800 000	0
Avsetning fond for prosjekter			-3 000 000	3 000 000	0
Pr 31.12.2024	40 000 000	29 550 000	13 122 735	11 300 000	93 972 735

Den løpende driften av stiftelsen dekkes av avkastningen av stiftelsens grunnkapital og tilleggskapital, gjennom betaling for oppdrag fra private og offentlige oppdragsgivere, offentlige tilskudd og gaver. I ekstraordinære tilfeller kan hele årets avkastning benyttes. Dersom det i ett eller flere år benyttes mindre av avkastningen enn det som fremgår av bestemmelsens ovenfor, kan overskuddet benyttes i senere år. Med overskudd menes her differansen mellom grunnkapitalen justert i forhold til SSBs konsumprisindeks og stiftelsens egenkapital slik den fremkommer i regnskapet for det forutgående år.

Noter

Note 13. Annen kortsiktig gjeld

	2024	2023
Påløpt feriepenger	3 561 450	3 363 805
Skyldig lønn	32 963	0
Påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenger	502 165	474 297
Annen påløpt kostnad	1 757 306	2 914 234
Periodisering av tilskudd	13 258 784	13 579 719
Sum annen kortsiktig gjeld	19 112 668	20 332 055

Note 14. Finansiell markedsrisiko

Overordnet om målsetning og strategi

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter er eksponert for finansiell risiko på ulike områder. Målsettingen er å avdempe den finansielle risikoen i størst mulig grad. Styret er av den oppfatning at selskapet har etablert gode rutiner for styring, rapportering og kontroll. Finansielle risiko kan i hovedsak dekomponeres til henholdsvis markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Markedsrisiko/valutarisiko

Stiftelsens investeringer er eksponert for markedsrisiko i form av endringer i porteføljens verdi på grunn av endringer i renter, aksjekurser, verddivurderinger, valutakurser og kredittspreader. Stiftelsens valutaeksponering er lav fordi tilskudd/inntekter og kostnader normalt er i samme valuta. Det samme gjelder for investering og finansiering.

Kredittrisiko

Obligasjonsporteføljen er eksponert for risiko for tap som følge av at utstedere av renteinstrumenter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser. Risiko for at samarbeidspartnere ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser er til stede, men anses som lav.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at stiftelsen ikke vil kunne oppfylle sine forpliktelser etterhvert som de forfaller. Stiftelsen har i hovedsak bare prosjektorienterte forpliktelser som kun oppstår av styrets egne vedtak. Styret bestemmer således selv omfanget av disse forpliktelsene og følger opp eventuelle tilbakebetalingsforpliktelser. Styret vurderer likviditeten som tilfredsstillende.

Revisors beretning

UAVHENGIG REVISORS BERETNING FOR 2024

Til styret i stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for stiftelsen Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter som består av balanse per 31. desember 2024, resultatregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettsviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2024 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettsviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Hennik Ibsen Øst 90, 0255 Oslo
Telefon: +47 21 04 00 11

Revisorer: 91 616 992
Hjemmeside: www.lkd.no

Bankkonto: 9230 34 16724
E-post: post@lkd.no

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar, på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til

<https://revisorforbundet.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om utdeling og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, den 5. mars 2025

Lundes Revisjonskontor i DA

Bente Hole (elektronisk signert)
Statsautorisert revisor

Side 2 av 2

05.

Publikasjoner

Publikasjoner

Forskningspublikasjoner, fagrapporter etc.

Brustad, Jan Alexander S. 2024. «Forvrengningen og forskjønnelsen av Holocaust.» Bokanmeldelse av *The Holocaust. An Unfinished History* av Dan Stone. *Agora Journal for Metafysisk Spekulasjon* 42, nr. 1–2: 386–395. <https://www.scup.com/doi/10.18261/agora.42.1-2.16>.

Cocciarelli, Andrea, and Ellen E. Stensrud. 2024. «Atrocity Prevention and WPS: Lessons for Gender-Sensitive Conflict Prevention Policy Brief». HL-senteret

Cocciarelli, Andrea, and Ellen E. Stensrud. 2024. «Implementing Gender-Sensitive Atrocity Prevention: Field Overview and Issues.» Report. HL-senteret.

Døving, Cora Alexa. 2024. «Islamophobia 2023 - The Case of Norway.» I «European Islamophobia Report 2023», desember

Emberland, Terje. 2024. «Å huske sammen med gamle nazister.» I *Mellom menneske og manus: Følelser, etikk og metode i litteraturen*, redigert av Merete Røsvik. Oslo: Res Publica

Emberland, Terje, Torstein Arisholm, og Nils Norberg. 2024. «Bak Åndemasken. Ommystikk og okkultisme på Oslos vestkant.» *Byminner*, no. 1-2

HL-senteret. 2024. *Holdninger til jøder og muslimer i Norge 2024*

Kalsås, Vidar Fagerheim, og Claudia Lenz, eds. 2024. *Å undervise om Holocaust: Utfordringer og innganger*. Oslo: Universitetsforlaget

Kalsås, Vidar Fagerheim, og Claudia Lenz. 2024. «Holocaustundervisningen i Norge -Begrunnelser, innganger og utfordringer.» I *Å undervise om Holocaust: Utfordringer og innganger*, 9-21. Oslo: Universitetsforlaget

Kondor, K. 2024. «Building a New World Order: COVID-19, the Far Right, and the Pervasiveness of Antisemitic Conspiracy Theories.» I *On Tradition, Common Sense and Conspiracies: Strategies and Insights of the Contemporary Far Right*, redigert av VABruno, 39-61. Polidemos

Lenz, Claudia, og Vibeke Moe. 2024. «Holocaust-undervisning i flerkulturelle elevgrupper.» I *Å undervise om Holocaust: Utfordringer og innganger*, redigert av C. Lenz& V.F. Kalsås. Oslo: Universitetsforlaget

Moe, Vibeke. 2024. *Narratives about Jews among Muslims in Norway*. Berlin: De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783111329321>

Moe, Vibeke. 2024. «Shifting Communities: Muslim-Jewish Relations in Contemporary Norway.» I *Jewish Cultural Heritage. Practices, Perspectives, Challenges*, redigert av Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie. <https://polin.pl/en/jewish-cultural-heritage-practices-perspectives-challenges-publication>

Nyegaard, Sara B. 2024. «Counteracting Racism in Education? Norwegian Principals' Efforts in Working against Racism.» *Ethnic and Racial Studies*, 1–22. <https://doi.org/10.1080/01419870.2024.2380926>

Schnell, Tatjana, Roberto Viviani, Claudia Lenz, and Henning Krampe. 2024. «When Alienated from Society, Conspiracy Theory Belief Gives Meaning to Life.» *Heliyon* 10 (14). [https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440\(24\)10588-9](https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440(24)10588-9)

Stensrud, Ellen E. 2024. «Bringing Realism to the Idealism of Small States: Norway and Atrocity Prevention at the UN Security Council.» *Nordic Journal of Human Rights* 42 (4): 445–62. <https://doi.org/10.1080/18918131.2024.2395722>

Stensrud, Ellen E., and Martin Mennecke. 2024. «On the 20th Anniversary of the Responsibility to Protect: Can Small States Save R2P from Failure and Oblivion?» *Nordic Journal of Human Rights* 42 (4): 435–44. <https://doi.org/10.1080/18918131.2024.2426404>

Weiss-Wendt, Anton. 2024. «Genocide of the Soviet People: Putin's Russia Waging Lawfare by Means of History, 2018–2023.» *Genocide Studies and Prevention* 17 (2): 1–29

Weiss-Wendt, Anton. 2024. «The Scandinavian Countries and the UN Genocide Convention, 1946–58: Constructive Pragmatism of the 'Lesser' Democracies.» *Journal of Genocide Research* 26 (2): 1–24

Utvalgte kronikker

Døving, Cora Alexa, and Claudia Lenz. 2024. «Muslimfiendtlige fordommer ulmer i Europa.» *Aftenposten*, 9. august

Døving, Cora Alexa. 2024. «Jewish in a Multicultural Society: From a Particular to a Universal Minority Consciousness.» *Jewish Culture and History – The Parkes Institute for the Study of Jewish/non-Jewish Relations*. Interview. <https://parkesinstituteblog.wordpress.com/2024/03/07/cora-alexa-do-ving-jewish-in-a-multicultural-society-from-a-particular-to-a-universal-minority-consciousness-jewish-culture-and-history/>

Geissert, Benjamin, og Claudia Lenz. 2024. «Hva kan Holocaust bety for vår egen tid?» *Aftenposten*, 27. januar. <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/WREM4Q/hva-kan-holocaust-bety-for-vaar-egen-tid>

Kjøstvedt, Anders, Claudia Lenz, Vibeke Banik, and Fredrik Stenhjem Hagen. 2024. «Har norske lærere endret undervisningen om Holocaust etter 7. oktober?» *Morgenbladet*, 8. november. <https://www.morgenbladet.no/ideer/kronikk/2024/11/08/holocaustundervisning-under-lupen/>

Vårt Land intervju. 2024. «Kritikk av Israel kan også krysse en grense.» 26. oktober. <https://www.vl.no/kultur/2024/10/26/kritikk-av-israel-kan-ogsa-krysse-en-grense/>

Kopperud, Øivind, and Vibeke Moe. 2024. «Hva ville du tenkt om Lars West Johnsen, Salomon?» *Dagsavisen*, 28. november

Kopperud, Øivind. 2025. «Antisemittismens skiftende former.» *Klassekampen*, 27. januar

Kopperud, Øivind. 2024. «Endimensjonalitet tjener ingen.» *Klassekampen*, 7. februar

Lenz, Claudia, and Øivind Kopperud. 2024. «Blindsonenes utfordringer.» *Vårt Land*, 18. april

Nyegaard, Sara B. 2024. «Norske rektorer er unnvikende overfor rasisme.» *Forskning.no*, 8. desember

Moe, Vibeke, C.A. Døving, and C. Lenz. 2024. «Antisemittismens øker i skyggen av krigen.» *Aftenposten*, 6. mai

Moe, Vibeke. 2024. «Antisemittismens grenser.» *Klassekampen*, 4. mars

Stensrud, Ellen E. 2024. «Kan man snakke om Folkemord i Gaza?» *Aftenposten*, 12. januar

06.

Foredrag og presentasjoner

Foredrag, presentasjoner, søknader og prosjektrapporter

Cora Alexa Døving

- «Rasisme i endring.» Foredrag ved Universitetet i Oslo, 13. januar, 2024.
- «Antisemittisme og rasisme.» Dialogpilotene ved Universitetet i Oslo, 1. februar, 2024.
- «Hva er rasisme.» Foredrag ved Elvebakken skole, 26. januar, 2024.
- «Rasisme og antisemittisme – hvordan kjenne det igjen?» Foredrag ved Majorstua kirke, 14. februar, 2024.
- «Ekstremisme og rasisme.» Foredrag ved Politihøgskolen, 6. mars, 2024.
- «Ekstremisme og rasisme.» Foredrag for PST, 7. mars, 2024.
- «Rasisme.» Foredrag ved Kulturdepartementet, 10. april, 2024.
- «Muslimfiendtlighet etter 7. oktober?» Lærerkurs, 12. april, 2024.
- «Hverdagsrasisme – perspektiver og omfang.» Foredrag for Politiet i Oslo og Sandvika, 17. april, 2024.
- «Minoriteter i Norge.» Foredrag ved Journalisthøgskolen, HL-senteret, 25. april, 2024.
- «Integreringsbarometeret.» Panel for IMDI, Deichmann, 29. april, 2024.
- «Rasisme i endring.» Foredrag ved SIVILOMBUDET, 23. mai, 2024.
- «Racism and Change in Norway.» PhD-kurs ved HL-senteret, 21. september, 2024.
- «Racism and the Concept of Race in Norway.» Universitetets sommerskole, 25. august, 2024.
- «Rapport om muslimfiendtlighet og antisemittisme etter 7. oktober.» Panel ved Amnesty International, 25. september, 2024.

- «Antisemittismen, jødene og samfunnsansvaret.» Panel ved Litteraturhuset, 8. oktober, 2024.
- «Rasisme.» Foredrag for rektorer, 9. oktober, 2024.
- «Antirasisme.» Panel ved Melahuset, 10. oktober, 2024.
- «Hverdagsrasisme, ekstremisme – perspektiver.» Foredrag ved politiets fagdag, 1. november, 2024.
- «How do NGOs in South Africa Interpret and Combat Hate Speech on Social Media?» Presentation in Cape Town, 15. november, 2024.
- «Antisemittisme – hva er det og hvordan gjenkjenne det i dagens samfunn.» Presentation at Stovner for STL, 23. november, 2024.
- «Hverdagsrasisme.» Foredrag ved HL-senteret, ca. to ganger i måneden.

Terje Emberland

- «SS' ideologi og ondskapens idehistorie.» Forelesning for Idehistorie, 18. oktober.
- Lansering og panelsamtale: Quislingfilmen, 5. september.
- Debattmøte om Ekstremismekommisjonens rapport, Arendalsuka, 13. august.
- Foredrag om konspirasjonsteorier, Hamar, 8. juni.
- Paneldeltagelse ifm Agoras spesialnummer om Holocaust, HL-senteret, 22. april.
- Masterseminar for HL-senterets studenter, September 28.
- «Antifascistisk byvandring på Grünerløkka.» Med Jonas Bals, September 11.
- «Jøder som slo tilbake.» Foredrag med Graham Macklin, Mela-huset, September 10.
- Foredrag og samtale om konspirasjonsteorier, Dialogpilotene, February 1.

- Foredrag om jødisk motstand på Holocaustdagen, Trondheim, January 27.

Katherine A. Kondor

- «From the Radical to the Norm: Digital Methods and Researching the Far Right Online.» Foredrag, Digispes, University of Bergen (online), 14. oktober (med David Carrillo-Rangel og Nike Døving).
- «Anti-Gender Mobilization in (Il)liberal Contexts: A Comparative Analysis of the Netherlands and Hungary. Trans Panic and Anti-Gender Mobilisations on the Far Right.» Workshop, Center for Research on Extremism, C-REX, University of Oslo, 9. – 10. oktober (med I.B. Segers).
- «Anti-Gender Mobilization in (Il) liberal Contexts: A Comparative Analysis of the Netherlands and Hungary.» Presentation at Södertörn University, Stockholm, 26. – 27. september (med I.B. Segers).
- «A Nation of Rock: The Normalization of the Far Right through Music in Hungary.» Presentasjon på ECPR conference, Dublin, Ireland, 12. – 15. august.
- «Anti-Gender Mobilization in (Il) liberal Contexts: A Comparative Analysis of the Netherlands and Hungary.» Presentasjon på CES 30th International Conference of Europeanists, Lyon, France, 3. – 5. juli (med I.B. Segers).
- «Not All Goulash and Bratwurst: Ideas of Traditional Food and Health in the Hungarian and German Extreme Right.» Presentasjon på CES 30th International Conference of Europeanists, Lyon, France, 3. – 5. juli (med G. Jasser).
- «Anti-Gender Mobilization in (Il) liberal Contexts: A Comparative Analysis of the Netherlands and Hungary.» Presentasjon på Nordic Conference on Violent Extremism, Oslo, 17. – 19. juni (med I.B. Segers).
- «Fascism of the Future: The Far Right, Gendered Aesthetics, and AI.» Presentasjon på Nordic Conference on Violent Extremism, Oslo, 17. – 19. juni (med G. Jasser).
- «Acting Like Men: Performing Masculinities and the Legacies of National Socialism in the European Extreme Right.» Presentasjon på CPSA annual conference, Montreal, 12. – 15. juni.

Øivind Kopperud

- «Den norske kirke i møte med jødedom og jøder.» Arrangement ved HL-senteret, 27. oktober.
- Undervisning: «Jødernes historie i Norge.» Kurs ved IAKH, 16 forelesninger.
- «Antisemittismens skiftende former.» Foredrag for Sandvika seniorforening, 5. desember.
- «Hva er antisemittismen – om utviklingen av et begrep.» Foredrag under seminaret «I skyggen av krigen»: Antisemittisme etter 7. oktober HL-senteret, 7. mai

Claudia Lenz

- Boklansering: *Å undervise om Holocaust*. HL-senteret, 22. mai.
- «How to Keep Focus on Solidarity - Relations between Muslims and Jews in Norway.» Kristiansand Interfaith Dialogue, 4. april
- «Ekstremismekommisjonens arbeid og anbefalinger.» innlegg for C -Rexpraktiker seminaret, 7. mai.
- «Røde streker og gråsoner: Om grensene mellom antisemittisme og Israelkritikk.» Innlegg for Kos&Kaos, 26. mai.
- «Antisemittisme og muslimfiendtlighet i Norge etter 7. oktober 2023.» Rabinowitz seminar, Haugesund, 20. september.
- «Funn fra HL-senterets holdningsundersøkelse.» Innlegg under 9. novemberarrangementet i synagogen i Trondheim, 9. november.
- «Holocaust Education After October 7th.» Foredrag under konferansen Holocaust Exhibitions and Memory Culture, HL-senteret, 14. november (med Anders Kjøstvedt, Vibeke Banik, og Fredrik Stenhjem Hagen).
- «Mangfoldskompetanse og ledelse.» Workshops i samarbeid med NNL under Gnist uken, 28. oktober, og for NNLs lederprogram, 18. november.

Vibeke Moe

- «Interreligious Relations: Problems, Explanations, Opportunities.» Keynote presentation at the international conference, Hate Speech Against Minorities in South Africa, Kaplan Center, Cape Town University, 14. November

- «Antisemittisme i dagens Norge.» Panelsamtale, Litteraturhuset, 8. oktober.
- «Antisemitism in Norwegian Public Discourse after October 7.» Presentasjon på Nordic Conference on Violent Extremism, C-Rex, University of Oslo, 19. juni.
- «Holocaust Education in Multicultural Classrooms.» Presentasjon av bokkapittel på HL-senteret, 22. mai.
- «Antisemitism in Norway after October 7.» Presentasjon på HL-senteret, 7. mai
- «Antisemitism in Norway after October 7.» Presentasjon på lærerseminar på HL-senteret, 12. april.
- Panel om antisemittisme etter 7. oktober, Nordic Conference on Contemporary Antisemitism and Holocaust Research, DMT, Oslo, 11. april, 2024.
- «Antisemitic Attitudes and Anti-Israel Attitudes in Norway.» Panel om manifestasjoner av anti-semittisme, Universitetet i Oslo, 11. april.
- «Shifting Boundaries: Prejudice in the Aftermath of the Israel-Hamas War and Consequences for the Classroom.» Lærerkurs ved Stavanger katedralskole, 15. februar

Sara Blikstad Nyegaard

- Deltakelse i NERA-network 25: Pre-conference, Malmø, 5. mars 2024.
- Underviste på PhD-kurs: "PhD Course: Structural Racism: Philosophical, Pedagogical and Sociological Perspectives" - Department of Philosophy, Classics, History of Art and Ideas, 19.–21. juni 2024.

Gaute Lund Rønnebu

- Presentasjon om Norges Røde Kors i sesjonen «Rettsoppgjøret i Norge etter andre verdenskrig», Norske Historiedager, 27.–29. juni.

Ellen Emilie Stensrud

- Ledet arrangementet «30 år siden folkemordet i Rwanda», HL-senteret, 7. april.
- Underviste på lærerkurset «Klasseromssamtalen etter 7. oktober», tema: folkemordbegrepet og Gaza, 12. april.
- Forelesning om Myanmar og forebygging av folkemord, på kurset Atrocity Crimes Prevention and Human Rights, The Dubrovnik Atrocity Prevention School, 13.–16. mai.

- Organiserte internasjonal konferanse og workshop: «30 Years after the Genocide in Rwanda: Gender, Accountability and Atrocity Prevention», PRIO og HL-senteret 6. juni.
- Ledet arrangementet «Fascisme i USA: Er verdens eneste supermakt i ferd med å bli en fasciststat?», Arendalsuka, 14. august.
- Konferansepanel og paper: «Resistance to Mass Atrocities in a Fragmented World», Conflict Research Society, Edinburgh, 4.–6. september.

Anton Weiss-Wendt

- Deltakelse på rundborddiskusjon, «Genocide and Memory in Eastern and Central Europe», 56th National Convention of Association for Slavic, East European & Eurasian Studies, Boston, USA, 21.–24. november 2024.
- Ordstyrer, kommentator, «Late Trials of Perpetrators in the Soviet Union: Between Propaganda, Rule of Law, and Memory», konferansen på Universitetet i Bologna, Italia, 24.–26. oktober 2024.
- Konferanseinnlegg: «Making History: Soviet & Post-Soviet Russia and the Instrumental Interpretation of the Genocide Convention», «The Future of Central and East European Studies in the Light of Russia's War of Aggression Against Ukraine», konferansen i regi av Pilecki Institute, Universitetet i Warszawa, Polen, 17.–19. oktober 2024.
- Konferanseinnlegg: «The Number of Romani Deaths during the Nazi Era Reconsidered», «Quantifying the Holocaust: Classifying, Counting, Modeling», konferansen på Memorial de la Shoah, Paris, Frankrike, 14.–16. mai 2024.
- Kommentator på foredraget av Kari Aga Myklebost fra Universitet i Tromsø, «Historiepolitikk som utenrikspolitikk: Russland og Norge i nord», HL-senteret, 1. september 2024.

07.

Arrangemententer

Arrangementer

Antifascismen den gang og nå – hva har vi lært?

Arrangementsrekke på Mela-huset i Oslo, i samarbeid med LO og Jødisk Museum i Oslo.

- 5.09: *Norsk og svensk antifascisme på 1990-tallet – og i dag*, v. Mathias Wåg (frilansjournalist), Esen Lauritzen (tidligere blitzer), Natalia Zubillaga (tidligere aktivist i Ringerike Antirasistisk ungdom) og Jonas Bals (historiker, LO)
- 10.09: *Jødisk antifascisme og motstand under krigen* (del 1), *Jøder som slo tilbake* (del 2), V. Mats Tangestuen (Jødisk Museum Oslo) og Terje Emberland (forsker, HL-senteret)
- 11.09: Antifascistisk byvandring på Grünerløkka med Jonas Bals og Terje Emberland. Arrangert av Grünerløkka historielag
- 19.09: *1930-årenes danske, svenske og norske antifascisme. Hva kan vi lære?* Med Heléne Lööw (Universitetet i Uppsala), Charlie Krautwald (Universitetet i København) og Jonas Bals.
- 10.10 Minoritetenes rolle i antirasistisk aktivisme, v. Cora Alexa Døving (forsker, HL-senteret) og Mette Andersson (Universitetet i Oslo)
- 10.10 Minoriteters rolle i antirasistisk aktivisme (del 1), anklager om homoseksualitet i den antifascistiske kampen (del 2) v. Cora Alexa Døving (forsker, HL-senteret) og Mette Andersson, del 1, Runar Jordåen (Universitetet i Bergen), del 2

Arendalsuka

- 12.08: *Freds- og menneskerettighetssentrene:*

Konflikter i Verden treffer det norske samfunnet.

Felles arrangement med alle freds- og menneskerettighetssentrene i Norge

- 13.03 *Når krigen inntar klasserommet: Hva er skolens rolle?* Panel i regi av Dembra, Ingrid Wiksen Næser, lærer ved Vågsbygd videregående skole, hovedtillitsvalgt for Utdanningsforbundet i Agder, Helle Christin Nyhuus, leder for Norsk Lektorlag og lektor ved Dramme videregående skole. Mona Søbyskogen, nestleder i Skolelederforbundet med lang erfaring som rektor både ved barne- og ungdomsskoler Peder Nustad, HL-senteret, leder for skoleutviklings tiltaket Dembra. Linda Noor, leder i Minotenk og mor til palestinske barn, Martin Bodd, kommunikasjonsleder for styret i DMT og far til jødiske barn
- 13.03 *Når blir det ekstreme for ekstremt? En samtale om utfordringer og dilemmaer i ekstremismekommisjonens arbeid*, Cathrine Thorleiffson, leder av ekstremismekommisjonen, Gaute Børstad Skjervø, medlem i Ekstremismekommisjonen og nestleder i AUF, Terje Emberland, forsker ved HL-senteret, Jonas Bals, politisk rådgiver i Arbeiderpartiets, stortingsgruppe og forfatter, Claudia Lenz, medlem i Ekstremismekommisjonen og forsker ved HL-senteret Samtalen ble ledet av Jan Heiret, direktør ved HL-senteret

- 14.03 *Fascisme i USA: Er verdens eneste supermakt i ferd med å bli en fasciststat?* USA-ekspert Kjetil Raknes om fascistiske trekk ved Trump og MAGA-bevegelsen. Fascismen i mellomkrigstiden ved Terje Emberland, forsker ved HL-senteret. Antifascistiske strategier ved Terje Emberland og Jonas Bals, historiker, LO

Konferanser, kurs, boklanseringer mm.

- 12.04 *Klasseromssamtalen etter 7. Oktober*, lærerkurs
- 22.04 *Lanseringsseminar Holocaust*, seminar i anledning tidsskriftet Agoras temanummer om Holocaust
- 7.05 *I skyggen av krigen: Antisemittisme etter 7. oktober*, presentasjon av HL-senterets holdningsundersøkelse om nordmenns holdninger til jøder og muslimer, panelsamtale med Zhira Beck, nestleder i Det Mosaiske Trossamfund, Sebastian Klein, undervisningsleder ved Falstadsenteret, Olav Elgvin, forsker ved Universitetet i Bergen og MF, og Marianne Hermann Brekken, leder av Kristelig forening for unge menn og kvinner (KFUK-KFUM)
- 22.05 *Å undervise om Holocaust*, boklansering av bok om hvordan undervisning om Holocaust kan bidra til innsikt og refleksjon snart 80 år etter krigen
- 6.06 *30 years after the Genocide in Rwanda: Gender, Accountability and Atrocity Prevention*, konferanse i samarbeid med PRIO Centre on Gender, peace and Security
- 23.10 Lærerkurs: Undervisning om rasisme og antirasisme på barneskolen, med blant andre Warsame Abdullahi Ali, daglig leder i Flexid og Sara Blikstad Nyegaard, stipendiat ved HL-senteret
- 28.10 *Gnistuken – mangfoldskompetanse i ledelse*, kurs i samarbeid med Nordnorsk Lederutvikling. Claudia Lenz, leder for Dembra for lærerutdannere og forsker ved HL-senteret, og Peder Nustad, leder for Dembra (HL-senteret), var kursholdere

- 14.11 *Holocaust og minnekultur*, konferanse om hvordan man kan sikre minnet om Holocaust og verdigheten til ofrene i framtiden. Samarbeid mellom HL-senteret og Institut för Holocaustforskning i Sverige

Søndagsarrangementer og foredrag

- 11.02 *Jødedom og identitet: Om tro, kultur og tilhørighet*, foredrag ved Berit Reisel, samtale mellom Reisel og Nina Grünfeld om hvordan det er å være jøde i Norge i dag
- 17.03 *Eileen Bjørnson – Bjørn Bjørnsons jødiske kone*, foredrag ved forfatter Christopher Shaun Harper
- 30.04 *30 år siden folkemordet i Rwanda*, foredrag ved Benedicte Giæver, NORCAP, samtale mellom Giæver og Bjørnar Østby, høyskolelektor i freds- og konfliktstudier ved Oslo Nye Høyskole, ledet av forskningsleder Ellen Stensrud, HL-senteret
- 14.02 *Morens vanskelige valg reddet livet hennes*, foredrag ved Inger-Lise Grusd. Samtale mellom Grusd og historiker Guri Hjeltnes

«Khelas - la oss spille!» HL-senteret inviterte til gratis familieforestilling med Aleco Ivanovitch, Solfrid Molland og Herve Pouliquen under «Open House» 24. september. Foto: Ingeborg Vea

- 05.05 *Overleverne* Forfatter og historiker Ingar Holm om historien til jødene fra Norge som vendte tilbake fra Hitlers dødsleire

- 1.09 *Historiepolitikk som utenrikspolitikk: Russland og Norge i nord*, v. professor Kari Aga Myklebost, samtale mellom Myklebost, Anton Weiss-Wendt og Claudia Lenz, begge forskere ved HL-senteret

- 22.09 *Åpen hus: Villa Grandes historie*, v. forfatter og historiker Bodil Stenseth, *Moritz Glotts tobakksfabrikk*, foredrag ved forfatter Simon Stranger, samtale mellom Stranger, Glotts barnebarn André Bentzen, og historiker Hans-Jørgen Wallin Weihe. Samtalen ble ledet av Carl Emil Vogt, historiker ved HL-senteret. Husomvisninger hele dagen, Bossanova og jazz i kafeen v. Bruna Santana, Per Olav Kobberstad og Thomas Antonio

- 15.10 *Stormen om Historien*, Munch-biograf Ivo de Figueiredo om Munch-maleriet *Historien*, samtale mellom Figueiredo og historiker Mats Tangestuen, Jødisk Museum

- 20.10 *Gammelt hat i nye medier: Antisemittisme og grenser i den norske digitale offentligheten*, foredrag ved Birgitte P. Haanshuus, tidligere stioendiat ved HL-senteret

- 27.10 *Den norske kirke i møte med jødedom og jøder* v. idéhistoriker Håkon Harket, Øivind Kopperud og Claudia Lenz, begge forskere ved HL-senteret

- 03.11 *HL-senterets valg-spesial*, USA-ekspert Ketil Raknes om USAs rasistiske historie. Samtale mellom Raknes og Ellen Stensrud, forskningsleder ved HL-senteret

Konsserter og forestillinger

- 04.02 *Sonetter fra Moabit*, Konsert ved Ssens Trio

- 2.06 Sommerkonsert med Henning Knaggerud og Petter Richter

- 24.10 *Blues for trøblete tider*, konsert ved Knut Reiersrud og Marit Halvorsen

Venneforeningen

- 29.04 *HL-senterets nye direktør Jan Heiret i samtale med Ole Torp*

- 16.09 *Guidet tur i nazistenes bunker*, guidet tur til bunkeren under Oslo Handelsgymnas og utstillingen *Det var her det skjedde*

- 14.10 *Ekstremismekommisjonens arbeid, funn og anbefalinger*, Foredrag ved Cathrine Thorleifsson, leder av ekstremismekommisjonen. Samtale mellom Thorleifsson og Carl Emil Vogt, historiker ved HL-senteret

- 25.11 *Kvinner i krig: Grbavica*, filmvisning og samtale mellom Inger Skjelsbæk, leder for Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, og Bente Knagenhjelm, leder av Venneforeningen

Annet

- 27.01 Nasjonal markering av Den internasjonale Holocaustdagen

- 20.02 *Vinterferietilbud på HL-senteret*, tilbud om et skreddersydd opplegg for barn mellom 9 og 13 år i utstillingen *U/Synlig – hverdagsrasisme i Norge*

Når blir det ekstreme for ekstremt? Det var ett av temaene HL-senteret tok opp på Arendalsuka. I panelet satt blant andre Jonas Bals (f.v.), politisk rådgiver i Arbeiderpartiets stortingsgruppe, og Terje Emberland, forsker ved HL-senteret. Foto: Ingeborg Veia

08.

**HL-senterets
ansatte**

HL-senterets ansatte 2024

Her er oversikt over alle som har vært ansatt ved HL-senteret hele eller deler av året.

Ledelse

Jan Heiret, direktør
Nina Lyng-Vagstein, administrativ leder

Forskning

Mona Abdel-Fadil, forsker II
Synne Corell, forsker II
Cora Alexa Døving, forsker I
Terje Emberland, forsker I
Øystein Hetland, forsker II
Katherine Ann Kondor, forsker II
Christhard Hoffmann, forsker emeritus
Øivind Kopperud, forsker
Claudia Lenz, forsker I
Eduardo Sanchez Madrigal, vitenskapelig assistent
Vibeke Moe, forsker II
Sara Blikstad Nyegaard, stipendiat/PhD
Ingvill Thorson Plesner, prosjektleder/forsker II
Gaute Lund Rønnebu, forsker II
Ellen Emilie Stensrud, forskningsleder/ forsker II
Annette Homlong Storeide, forsker II
Iselin Theien, forsker II
Anton Weiss-Wendt, forsker I
Guri Hjeltnes, forsker I
Jenny Almenningen, prosjektmedarbeider
Andrea Ciceri Burbano, vitenskapelig assistent
Andrea Cocciarelli, vitenskapelig assistent
David Carillo Rangel, vitenskapelig assistent
Nike Maria Døving, vitenskapelig assistent

Undervisning

Daniel Mohammed Ansari, Dembra-veileder
Lars Bjørndal-Lien, formidler
Marie Eberson Degnæs, formidler
Elise Grimsrud Christensen, formidler/Dembra-veileder
Per Olav Kormeset, undervisningsleder
Liv Marie Holt Kristensen, formidler
Hanne Krystad, formidler
Kristin Borgenheim Nyhagen, formidler
Helene Fowler Skrimstad Svendsen, formidler
Harald Syse, formidler
Cecilie Martinsen, formidler/prosjektmedarbeider

DEMBRA

Ingun Steen Andersen, seniorrådgiver
Samia Boutakhrit, veileder
Mari Erstad, veileder
Hibo Jama, nettansvarlig dembra.no (i permisjon)
Peder Brende Jenssen, veileder/koordinator
Claudia Lenz, prosjektleder Dembra for
Lærerutdanningen
Peder Nustad, leder Dembra/ seniorrådgiver
Line Sandmoen, veileder
Anne Reinfjord Solberg, veileder (i permisjon)

Bibliotek/dokumentasjon

Jan Alexander Svoboda Brustad, rådgiver
 Jakob Berg Olsen, forskningsbibliotekar
 Troels Rue Timmermann, arkivmedarbeider

Administrasjon og kommunikasjon

Benjamin Geissert, seniorrådgiver/prosjektleder
 Carl Emil Vogt, forsker II, spesialrådgiver
 Therese Melhus Danielsen, økonomiansvarlig
 Hilde Harbo, rådgiver
 Peder Hellberg, seniorrådgiver
 Maria Schwaller Rosvoll, rådgiver
 Hanne Steien, utstillingsansvarlig
 Tilla Solli, rådgiver
 Ingeborg Katarina Vea, Kommunikasjons- og
 arrangementsansvarlig
 Sissel Weng, prosjektleder for museene på Bygdøy
 Sidsel Wiborg, prosjektmedarbeider/frivillig
 Jacob Yakoubi, vaktmester/renhold

Resepsjon

Simon Folgerø, resepsjonsmedarbeider
 Laiba Khan, resepsjonsmedarbeider
 Memona Tariq Sindhu, resepsjonsmedarbeider
 Thora Maria Eliassen Stensberg, resepsjonsmedarbeider
 August Stårvik, resepsjonsmedarbeider
 Kristin Aldrich Zwick, besøksansvarlig

**Frivillige, gjesteforskere, praktikanter
og studenter**

Simen Hegdalstrand, PhD ved King's College London
 Karianne Hansen, praktikant og PhD ved University of
 Leicester

HL-SENTERET

Senter for studier av Holocaust
og livssynsminoriteter